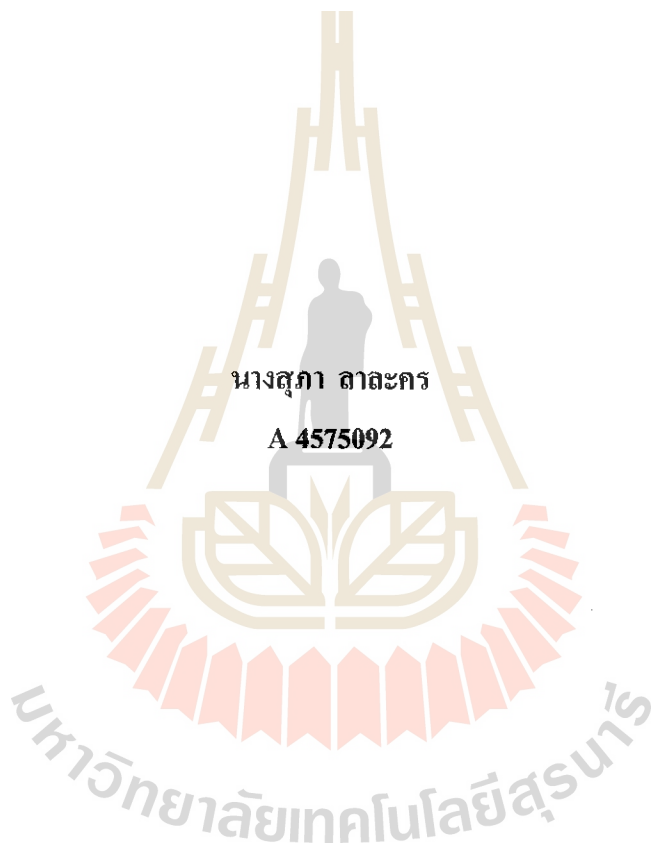

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

คำนำ

สารนิพนธ์ เล่มนี้ เขียนขึ้นตามกรอบข้อกำหนดของ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต “การจัดการและการประเมินโครงการ” ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษ เมื่อเทียบกับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตอื่นๆ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จำเพาะบางประการ กล่าวคือ รัฐบาลยุคของ ฯพณฯ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เนื่องจากได้มองเห็นปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และรัฐบาลต้องการที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งมีปรัชญาเป้าหมายเศรษฐกิจพอเพียงให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง เพื่อส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น จึงได้จัดสรรเงินให้เป็นกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับครอบครัว โดยให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการเงินกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้กระบวนการของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต “การจัดการและการประเมินโครงการ” ซึ่งเน้นให้นักศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผล ตลอดจนวิจัยการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

สารนิพนธ์เล่มนี้ เป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์เล่มนี้คงจะเอื้อประโยชน์แก่ท่าน

ศุภา ลาตะคร

ผู้จัดทำ

นางศุภา ลาตะคร : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน
 จังหวัด นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.สฤณี ศรีขาว, 73 หน้า

อาจารย์นิเทศก์ : นางสาวสิริลักษณ์ ดีสูงเนิน

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ และ เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับประเทศ โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการประเมิน คือ ศึกษาเป้าหมายของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาการออกแบบและรูปแบบการประเมินโครงการแบบ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ศึกษารูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาตามประเด็นที่ต้องการ สรุปผลการประเมินโครงการและรายงานในรูปแบบ “สารนิพนธ์” โดยใช้แนวความคิดทฤษฎีแบบ CIPP Model มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบบันทึก และถ่ายภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามแนวความคิดของ Krejcie และ Morgan ตัวอย่างจำนวน 210 คน โดยให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ของตนในอัตราส่วน 1:21 ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อไปสัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม จดบันทึกและถ่ายภาพ ทำการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาประเมิน 2 ส่วน คือ บริบทชุมชนและกิจกรรมของกองทุน โดยแยกเป็น 2 ระบบคือ หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ โดยเน้นที่คณะกรรมการกองทุน และหน่วยระบบ B เป็นหน่วยระบบการประเมินผลผลิตการดำเนินกิจการของผู้รู้ โดยเน้นที่สมาชิกผู้รู้

ผลการประเมินที่ได้ คือ กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ จัดตั้งเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 ได้รับ โอนเงินจัดสรรจากรัฐบาลเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 มีคณะ

กรรมการบริหารจัดการกองทุน 10 คน สมาชิกกองทุน 107 คน สมาชิกผู้กู้ 90 คน เงินกองทุนที่ปล่อยให้ผู้กู้จำนวน 966,000 บาท มีเงินหุ้นและเงินออมสะสม จำนวน 4,939.15 บาท มีเงินที่ได้รับบริจาคจากสมาชิก จำนวน 9,220 บาท ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคารกองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 335.62 บาท ระบบบริหารจัดการกองทุน เป็นไปตามระเบียบที่ทางกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟกำหนด และอยู่ในแนวทางของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองในการบริหารจัดการกองทุนโดย คณะกรรมการตั้งใจทำงาน สมาชิกให้ความร่วมมือในการกู้เงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ มีการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ โดยมีเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านของตนเอง คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตั้งใจทำมาหากิน ไม่มัวเมาอบายมุข ทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพเกิดความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งที่พบ ได้แก่ คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ให้ความร่วมมือ และรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ช่วยเหลือส่วนรวม มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีผู้นำที่เข้มแข็ง สมาชิกกองทุนรู้จักหน้าที่ของตนเองในการประกอบอาชีพ คณะกรรมการกองทุน ตั้งใจทำงาน และยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม ปัจจัยด้านบวกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน คือ สมาชิกส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด นำความรู้ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อความเข้มแข็งของกลุ่มนำพาไปสู่ความสำเร็จทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนปัจจัยด้านลบที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน คือ คนในหมู่บ้านส่วนหนึ่งเป็นหนี้ในระบบ และมีหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงเกิน จึงเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเพิ่มทุนเดิมที่ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ หลายกลุ่ม มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรภายนอกชุมชน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านของตนเอง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศก์.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการสอบ และอาจารย์นิเทศก์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร. สุธงศ์ ศรีขาว)

กรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล)

อาจารย์นิเทศก์

.....
(นางสิริลักษณ์ ดีสูงเนิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย ข้อมูล อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. สฤณี ศรีขาว อาจารย์ที่ปรึกษา
 - รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล กรรมการสอบ
 - นางสิริลักษณ์ ดีสูงเนิน อาจารย์นิเทศก์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 - นางสุนทรี ใจสุทธิ พัฒนาการอำเภอ นายสมภพ สมองผัน ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล มะเกลือใหม่ ที่ได้ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและคณะกรรมการกองทุน ประชาชนในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความสะดวกในการอนุเคราะห์เอกสารและข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี
- ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และลูกๆ ที่เป็นกำลังใจช่วยให้ผู้ศึกษาจัดทำสารนิพนธ์ประสบผลสำเร็จด้วยดี

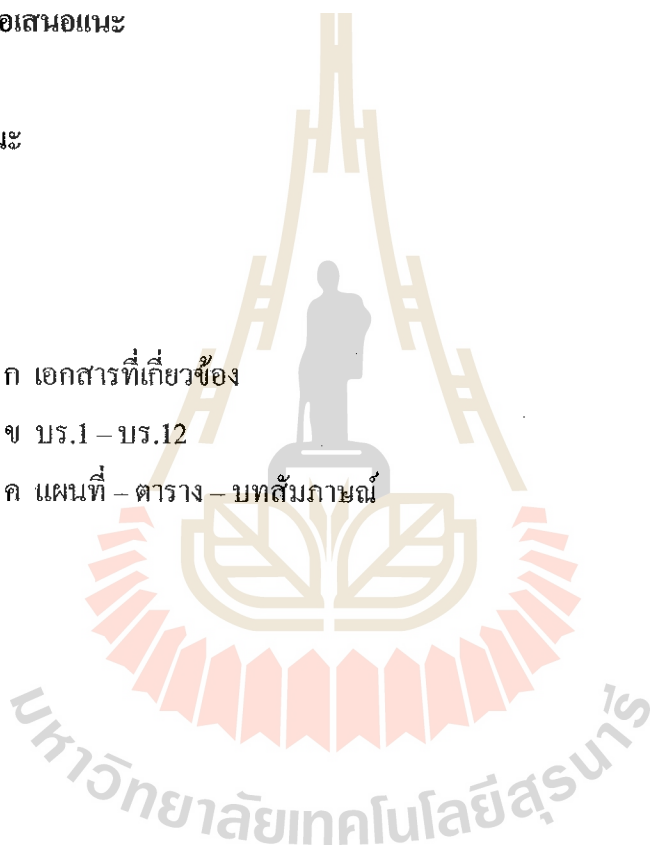
นางสุภา ลาตะคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
หน้าอนุมัติ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	3
กรอบความคิดทฤษฎี	4
วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 ปรัชญาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	8
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	8
ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	9
การพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน	10
หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล	11

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	13
วิธีการประเมินโครงการ	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	14
ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ	16
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	19
 บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	 21
ผลการประเมินบริบทชุมชน	21
บริบทระดับประเทศ	21
ความยากจนของประเทศ	21
นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)	23
ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ	23
สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน	24
ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน	25
บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท	25
ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ	26
บริบทระดับท้องถิ่น	26
ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	26
สภาพปัจจุบัน	27
สภาพเศรษฐกิจ	30
สภาพทางสังคม	33
วัฒนธรรมและประเพณี	38
ข้อมูลอื่นๆ	38
ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	39
ผลการประเมินหน่วยระบบ A : การบริหารจัดการกองทุนและ	
การแนะนำส่งเสริมผู้กู้	39

ผลการประเมินหน่วยระบบ B : หน่วยประเมินผลผลิตการดำเนินงาน กิจการของผู้กู้	42
ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	43
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	44
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	47
สรุป	47
ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
ภาคผนวก ข บร.1 – บร.12	
ภาคผนวก ค แผนที่ – ตาราง – บทสัมภาษณ์	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลบีม 14
2. แผนภาพแสดงการสุ่มตัวอย่างพื้นที่แบบ Statific Random Sampling 15
3. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน 17
4. กราฟแสดงจำนวนคนจน (ล้านคน) ในปีต่างๆ 22

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สถิติคนจนในปีต่างๆ	22
2. จำนวนและค่าร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	28
3. รายชื่อผู้นำชุมชนบ้านดงมะไฟ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	35
4. แสดงเครื่องอำนวยความสะดวกและค่าร้อยละของครัวเรือน (142 ครัวเรือน)	36
5. จำนวนผู้ได้รับการศึกษาและค่าร้อยละของจำนวนประชากร (463 คน)	37

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1. สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านดงมะไฟ	29
2. ภาพพื้นที่ในการประกอบอาชีพ คือการปลูกมันสำปะหลัง	30
3. การจัดเสวนากลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	31
4. ผู้นำชุมชนประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงข่าวสารบ้านเมือง	34
5. แสดงสภาพเส้นทางคมนาคมที่เป็นถนนลูกรังของหมู่บ้านดงมะไฟ	36
6. การประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อความเข้มแข็ง	39

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากผลของวิกฤตเศรษฐกิจปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาได้ส่งผลกระทบถึงสังคมระดับกลางและระดับล่างขยายวงกว้างถึงสังคมระดับรากหญ้า ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน การถูกเลิกจ้าง การยุบกิจการของหลาย ๆ กิจการนำไปสู่ปัญหาเสถียรภาพ ปัญหาการขยายบริการ จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบกับประชาชนส่วนใหญ่ทั้งที่อยู่ในชุมชนเมืองและชนบท ความยากจนของประชาชนโดยส่วนใหญ่ คือ การไม่มีเงินทุน อาจจะมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแต่ประชาชนระดับล่างไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จะนำมาประกอบอาชีพ หรือนำมาพัฒนาอาชีพ ที่ในอดีตมีโครงการของรัฐหลายโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน แต่ก็เป็นเพียงโครงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐบาลแต่ละชุดเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่แม้จะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีปัญหาการกระจายรายได้ไม่ทั่วถึงประชาชน ก่อให้เกิดผลกระทบและปัญหาทางสังคม เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และครอบครัวแตกแยก สังคมอ่อนแอ การอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น การหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังส่งผลให้ประชาชนมีค่านิยมทางวัตถุนิยม ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม แนวความคิดในการพัฒนาที่มุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการ โดยการพัฒนาทั้งด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้เอง จากปัญหาที่เกิดขึ้นภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งพาตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเพื่อสนองนโยบายตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ถึงเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง”

รัฐบาลยุคของฯพลฯ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มองเห็นความจำเป็นของปรัชญาเป้าหมายเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านและชุมชนพึ่งพาตนเอง มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลด

รายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

ภูมิหลังของหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูงในเขตป่าสงวน ป่าช่อง – หมูสี สภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่ามะไฟขึ้นหนาที่บ ประชากรเข้ามาจับจองพื้นที่เขตป่าสงวนเป็นที่ทำกินและเป็นที่อยู่อาศัยไม่มีเอกสารสิทธิ์แต่อย่างใด ชาวบ้านกลุ่มแรกที่ยอพยพเข้ามาสู่พื้นที่นี้มาจากบ้านตะโก ตำบลเมืองเกษตร อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ.2514 โดยการประกอบอาชีพ ทำไร่ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลัก เมื่อชุมชนหนาแน่นขึ้นจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ตั้งชื่อหมู่บ้านตามสภาพพื้นที่ว่า หมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 เมื่อปี พ.ศ.2538 ซึ่งได้แบ่งแยกมาจากบ้านวะภูแก้ว หมู่ที่ 6 และบ้านทุ่งสะแบง หมู่ที่ 4 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา บ้านดงมะไฟ เป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลความเจริญ การคมนาคมไม่สะดวกถนนเป็นลูกรังห่างจากถนนดำประมาณ 12 กิโลเมตร เศรษฐกิจในชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านเข้ามาสนับสนุนเป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านรู้จักการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง ซึ่งเป็นการดำเนินงานอย่างมีคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เริ่มจากการเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการระดับอำเภอได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยทางหมู่บ้านต้องมีการประชุมประชาคม มีการคัดเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการร่างระเบียบ ข้อบังคับกองทุน รับสมัครสมาชิก และทางกองทุนหมู่บ้านต้องยื่นแบบขอขึ้นทะเบียนกองทุน ตามแบบ กทบ.2 กับธนาคารออมสิน สาขาสูงเนิน ระเบียนกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ได้จัดทำตามรูปแบบที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด จะเปลี่ยนแปลงระเบียบบางข้อตามความเหมาะสมของหมู่บ้าน เช่น สมาชิกต้องมีคุณสมบัติตามที่กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟกำหนด การปล่อยเงินกู้ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร การกู้เงินโครงการอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท/ปี การกู้เงินฉุกเฉินอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน การจัดสรรผลประโยชน์เป็นไปตามที่กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟกำหนด จากความพร้อมของหมู่บ้านดงมะไฟ ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วเสร็จ และ ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุน

หมู่บ้านดงมะไฟ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับเงินโอนจัดสรรจากรัฐบาล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยได้รับเงินโอนจัดสรรเข้ากองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างฐานความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งก่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ทางรัฐบาลมีนโยบายให้ชุมชนดำเนินการตามวัตถุประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ว่างงานเพื่อศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต “การจัดการและประเมินโครงการ” ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักในการศึกษาเพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลและสรุปผลการประเมินโครงการและรายงานในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างนิญ จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อทราบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและการแก้ไขปัญหาความยากจนของหมู่บ้านว่า บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ตามเป้าหมายและนโยบายของรัฐบาล
2. เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านดงมะไฟในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านและตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนด
3. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวก และด้านลบ ที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย และสาเหตุของความล้มเหลวหรือความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ
4. เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับประเทศ

กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้แบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต “การจัดการและการประเมินโครงการ” โดยกำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินสถานะแวดล้อม
- I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินสถานะเบื้องต้น
- P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการ
- P ย่อมาจาก Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิต

แบบจำลอง (Model) หมายถึง วิธีการในการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อการปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยการสื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ หรือสมการทางคณิตศาสตร์

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการศึกษากองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเป้าหมายของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ
2. ศึกษาการออกแบบและรูปแบบการประเมินโครงการแบบ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model)
3. ศึกษารูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาตามประเด็นที่ต้องการ
6. สรุปผลการประเมินโครงการ และรายงานในรูปแบบ “สารนิพนธ์”

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จะเกิดประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ทราบผลการดำเนินงานและกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
2. ทราบบริบทชุมชน และได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้าน

3. ได้ทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
4. ได้เครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และประเทศ

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย หลักการ ระเบียบ ข้อบังคับ และรายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสรุปเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ พันตำรวจโท คร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบไปด้วย ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลในด้านความรู้ ประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความพร้อมของการปฏิบัติการบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ที่หน่วยงานทางราชการจัดตั้งขึ้น การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่สวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการ
กองทุนของตนเองเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้
การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบ
พอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้าง
ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทาง
ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดคัง ภาคผนวก ก)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบไปด้วย
นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐ
มนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่
นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัด
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการ
ธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 10
คน เป็นคณะกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ
ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้
ประธานเป็นเสียงชี้ขาด คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและบริหารจัดการ
เงินกองทุน ร่างกฎหมาย ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศการจัดตั้งกองทุน ออกระเบียบเกี่ยวกับการ
เงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการ แต่ง
ตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ รายงานผลการดำเนินงาน
ปัญหาและอุปสรรคของคณะกรรมการให้รัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ปฏิบัติหน้าที่อื่นตาม
ที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีโดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการ ปฏิบัติงานเลขานุการ ศึกษา รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ถึงนโยบาย การจัดตั้งและการบริหารจัดการกองทุน ดำเนินงาน ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์ กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม จัดให้มีการประชุมชี้แจงฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานกองทุน พิจารณาแผนการบริหารจัดการกองทุน ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือและ ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ ดำเนินการมอบหมายหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกองทุน รายงาน ผลการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและดำเนินการอื่น ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก)

แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วน สำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งกล่าวว่า หมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีครัวเรือนสาม ในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม และการคัดเลือกคณะกรรมการให้เป็นไปตามมติในที่ ประชุม คณะกรรมการกองทุนจะต้องมีสัดส่วนชายและหญิงใกล้เคียงกัน ตั้งแต่ 9 คนขึ้นไป ไม่เกิน 15 คน กรรมการกองทุนประกอบไปด้วย ประธานกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เสรฐยุติธรรม และคณะกรรมการ (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงโดยการจัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน เมื่อบัญชีกับธนาคาร เมื่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้ยื่นแบบขอขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

ร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความมั่นใจ การบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการบริหารกองทุน การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของสมาชิกกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ว่าด้วยการรับสมัครสมาชิก การคัดเลือกคณะกรรมการ การบริหารจัดการกองทุน และที่ตั้งกองทุน มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คือ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยการถือหุ้น ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก พัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาอบายมุข รู้รักสามัคคี พัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี เก่งเรียน เก่งคิด เก่งงาน เก่งคน แหล่งที่มาของกองทุนประกอบไปด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้ คือ เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เงินกู้ยืม ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอันใด

คุณสมบัติของสมาชิก ต้องเป็นผู้พำนักหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านมานานแล้ว ไม่น้อยกว่าหกเดือนและมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์หรือมิตที่ประชุมสมาชิกกองทุนให้การรับรองด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกกองทุนทั้งหมด เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยกับหลักการของกองทุน และสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน และเป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก ออกทุน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุน ถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น หุ้นละ 10 บาท แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้นหรือเพิ่มหุ้นได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโดยยื่นขอเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนโดยผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟกำหนด และยื่นความจำนงค์หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้เป็นสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกกองทุนโดยชอบธรรม

การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก สมาชิกจะฟื้นฟูสภาพก็ต่อเมื่อ ตาย ลาออกโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน วิกฤตหรือจิตฟั่นเฟือนหรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ที่ประชุมสามารถมีมติให้ออก ฝ่าฝืนระเบียบ ไม่ให้ความร่วมมือ จัดขวางการทำงาน บิดเบือนความจริง นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และมีคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิกตามที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้ (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก)

การพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและมีเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเงินกู้กองทุนให้กับสมาชิกตามมติในที่ประชุมของคณะกรรมการ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน สมาชิกที่ขอกู้เงินโครงการต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน วงเงินกู้สมาชิกรายหนึ่งกู้เงินได้ไม่เกินสองหมื่นบาท ถ้าเกินสองหมื่นบาทคณะกรรมการจะเรียกสมาชิกทั้งหมดมาพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่การอนุมัติเงินกู้สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท กรณีกู้ฉุกเฉินสมาชิกรายหนึ่งกู้เงินกองทุนได้ไม่เกินสามพันบาท สมาชิกจะต้องดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และต้องจัดทำรายงานที่กรรมการกองทุนกำหนด การกู้เงินทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการตามแบบและเงื่อนไขที่กองทุนกำหนด หลักประกันเงินกู้ สำหรับการกู้ทุกประเภท ยกเว้นกู้ฉุกเฉิน ต้องใช้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน การชำระคืนเงินกู้ หากเป็นเงินกู้โครงการให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหนึ่งปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี หากเป็นเงินกู้ฉุกเฉิน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ สามารถผ่อนผันการชำระได้หนึ่งเดือน หากครบกำหนดยังไม่ชำระเงินคืนกองทุนจะติดตามทวงถามหนี้สินกับผู้ค้ำประกัน ถ้าผู้ค้ำประกันไม่รับผิดชอบ ต้องดำเนินการตามกฎหมายพร้อมเสียค่าปรับและค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้สิน และให้ผู้กู้พ้นจากการเป็นสมาชิกกองทุนเป็นเวลา 2 ปี จึงจะสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้อีก ถ้าในกรณีสมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนถึงแก่ความตาย ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้เงินกู้แทนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก)

หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model)

อุดม จารัตพันธ์ และคณะ ได้กล่าวไว้ในชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา พ.ศ.2545 ว่า แนวความคิดและรูปแบบการประเมินแบบ “ซิฟฟ์โมเดล” (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ การดำเนินการของโครงการ การตัดสินใจ และการประเมินโครงการ สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation ; C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation ; I) เป็นการประเมินความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนประชากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการ โครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

วิธีการประเมินโครงการหรือรูปแบบการประเมินโครงการ เป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมินมีอยู่อย่างหลากหลายรูปแบบตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินแต่ละบุคคลที่ได้นำเสนอแนวความคิดโดยการเชื่อมโยงความคิดกับประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้นการเลือกรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้เป็นแนวในการประเมินโครงการ ควรจะพิจารณาตามความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินได้จำแนกรูปแบบการประเมินตามจุดประสงค์ของการนำไปใช้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุด

มุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวความคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ ไทเลอร์ ครอนบาค และ เคริก แพคทริก

2. รูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการของการประเมินที่เป็นระบบโดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่จะทำให้ได้สารสนเทศ เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวความคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม และ อัลคิน

3. รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า (Value Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่าหรือดีราคาของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งการให้ความสำคัญผลผลิตทั้งหมดของโครงการโดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบ ผสานกับวิธีการที่เป็นธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่ สตรีฟเวน สเตก และ โพรวัส (อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ, 2545)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใช้รูปแบบวิธีการประเมินเชิงระบบ ซึ่งตรงกับชีพป์โมเดล (CIPP Model : Context-Input-Process-Product) คือ แบบจำลองชีพป์โมเดล โดยการใช้แนวความคิดและรูปแบบการประเมินแบบชีพป์โมเดลของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) ซึ่งได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

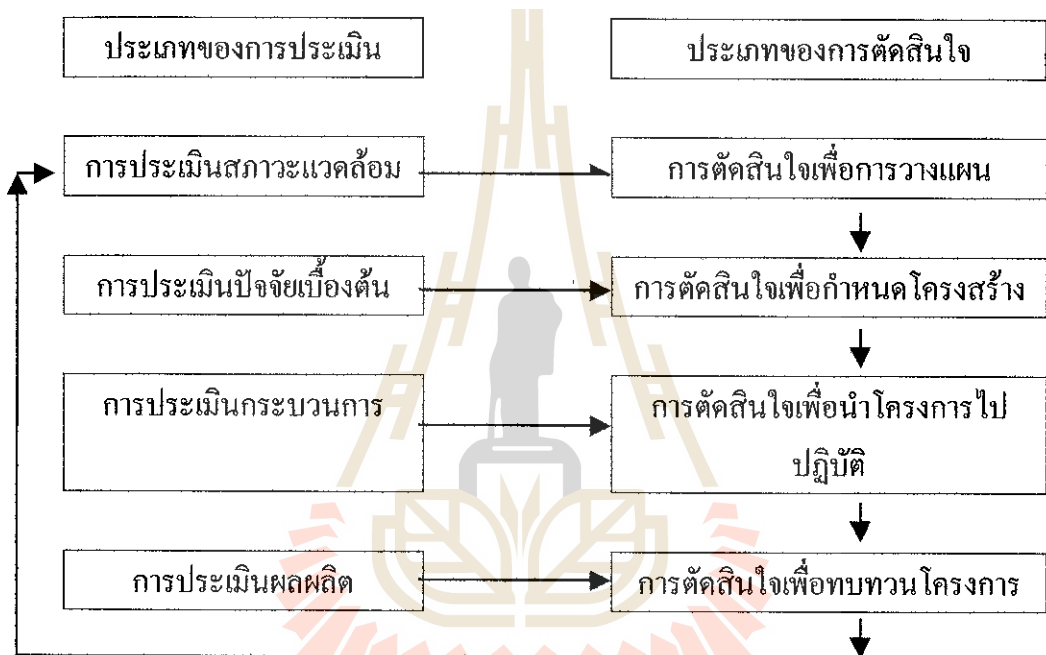
1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินที่ตั้งของหมู่บ้านและชุมชนคือ บริบทชุมชน ซึ่งหมายถึง สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและชุมชน รวมถึงกองทุนหมู่บ้าน
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของระบบการบริหารจัดการกองทุนและระบบการทำกิจกรรมของสมาชิกผู้ถือหุ้นกองทุนหมู่บ้าน
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองระบบ คือ ระบบบริหารจัดการกองทุน และระบบการทำกิจกรรมของสมาชิกผู้ถือหุ้นกองทุนหมู่บ้าน
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นของการบริหารจัดการกองทุนและการแนะนำ ส่งเสริมสมาชิกผู้ถือหุ้นกองทุนและการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกผู้ถือหุ้นกองทุนหมู่บ้าน

นอกจากนี้ได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตฟเฟิลบีม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

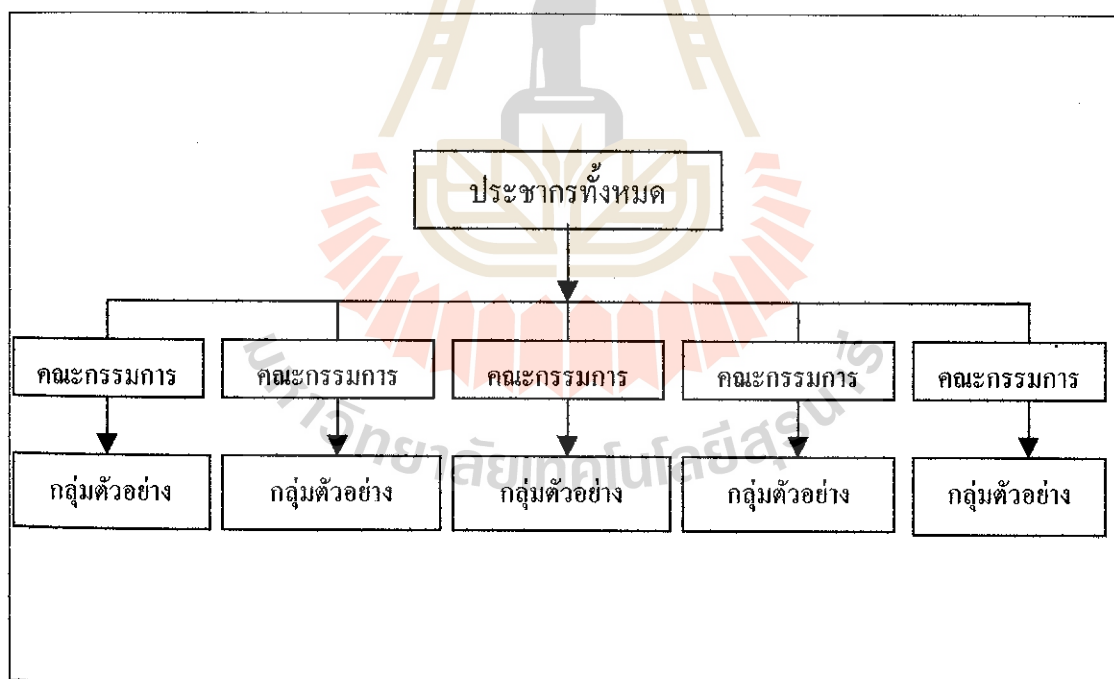
กระบวนการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างนิญ จังหวัดนครราชสีมา มีการกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างตามนิยามของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการ ที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน ในการประเมินครั้งนี้ประชากร คือ ชาวบ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างนิญ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 463 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้แนวความคิดของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนครัวเรือน 142 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมดจำนวน 463 คน ชาย 226 คน หญิง 237 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan กำหนดจำนวนประชากร 463 คน ต้องมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนประชากร 210 คน ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยมีอัตราส่วนระหว่างคณะกรรมการกองทุนต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เป็น 1:21 และให้คณะกรรมการ 10 คน สุ่มตัวอย่าง 21 คนจากพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีสมาชิกที่มีคุณลักษณะที่หลากหลายและจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบ Statistic Random Sampling

แผนภาพที่ 2 แสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่างพื้นที่แบบ Statistic Random Sampling

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่มีค่าตัวแปรเปลี่ยนในรูปของปริมาณหรือคุณภาพตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป เช่น คน วัตถุ เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือสถานที่

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา นั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ มีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (สมทรง อัสวกุล, 2538)

ในการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคังมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอดงเจริญ จังหวัดนครราชสีมา เป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบแบบ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษากองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยต่างๆ เช่น รูปแบบของปริมาณ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การบริหาร โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในการประเมินครั้งนี้ได้แบ่งตัวแปรและตัวชี้วัดออกเป็น 2 หน่วยระบบ ตามกิจกรรมของกองทุนคือ

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยเน้นที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการประเมินผลผลิตการดำเนินงานของผู้กู้ โดยเน้นที่สมาชิกผู้ขอู้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปรที่ใช้ประเมินโครงการกองทุนของหมู่บ้านดงมะไฟ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชนศึกษาจาก ชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันรับผิดชอบและแก้ปัญหาในชุมชน
2. ปัจจัยด้านสังคมศึกษาจาก ชุมชนมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความสัมพันธ์ด้านเครือญาติเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอย่างต่อเนื่อง มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในชุมชนมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางด้านสังคม

3. ปัจจัยด้านการปกครองศึกษาจาก ชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม มีความยุติธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างประชาสังคมของหมู่บ้าน

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศึกษาจาก ชุมชนมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ มีความสามารถในการระดมเงินกองทุนในหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้กับชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคงมะไฟ ได้แก่

1. บริบทชุมชนโดยภาพรวม คือ ความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้าน ด้านสังคม ด้านการเมือง การปกครอง และด้านเศรษฐกิจของชุมชน

2. ปัจจัยนำเข้า คือ นโยบายรัฐบาลเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุน เงินกู้ที่สมาชิกผู้ขอกู้ชำระคืน ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพื่อขอกู้เงินกองทุน

3. กระบวนการดำเนินการ คือ การคัดเลือกคณะกรรมการ การคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ การแนะนำเพื่อประกอบการทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การจัดทำบัญชี การช่วยเหลือตลาด

4. ผลผลิต คือ ผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางตรง ได้แก่ จำนวนผู้กู้ และรายได้หรือผลประโยชน์ของกองทุน ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ กองทุนที่มีศักยภาพและความเข้มแข็ง มีเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายการตลาด มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ จากแบบ บร.1-บร.12 และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบสังเกต ได้แก่ บร.2 บร.5 บร.6 บร.10 บร.12
2. แบบสอบถาม ได้แก่ บร.2 บร.3
3. แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บร.1 บร.2 บร.3 บร.4 บร.5 บร.6 บร.8 บร.9 บร.10 บร.11 บร.12
4. แบบบันทึก ได้แก่ บร.7 บร.9
5. ภาพถ่าย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมิน

แหล่งข้อมูล (Data Source) หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนเอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดเพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการๆ นั้น ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของปรากฏการณ์ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อไปสัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม จดบันทึกและถ่ายภาพ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ซึ่งไม่ใช่แหล่งกำเนิดข้อมูลที่แท้จริงของปรากฏการณ์ อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุ บันทึกต่าง ๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูลที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและขอข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ (แผนพัฒนาตำบล แผนที่ และแผนผังหมู่บ้าน) สถานีอนามัยตำบลมะเกลือใหม่ (จปฐ. กชช.2ค) พัฒนารวมชนอำเภอสูงเนิน (ข้อมูลประชากร และการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน) เกษตรอำเภอสูงเนิน (ข้อมูลการประกอบอาชีพ) ป่าไม้อำเภอสูงเนิน (ข้อมูลทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับเขตป่าสงวน) เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการที่นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปรความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูลแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูลแล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้แบ่งประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis of Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขนำมาวิเคราะห์และสรุปผลโดยการใช้ค่าทางสถิติแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละเพื่อยืนยันความถูกต้อง นำค่าสถิติที่ได้ไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ วิเคราะห์จากข้อมูลจำนวน

ประชากร เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนกลุ่มอาชีพ จำนวนสมาชิกผู้กู้ จำนวนเงินกู้ และจำนวนรายได้ของประชากร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis of Data) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความเขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดแล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ได้มาจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเวทีชาวบ้าน จากการสัมภาษณ์ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และประชาชนบางส่วนในหมู่บ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบลบาท ที่เข้ามาสู่ชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน อีกทั้งให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

ความยากจนของประเทศ

ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยยังคงเป็นเรื่องที่สะสมมานาน และมีแนวโน้มจะขยายมากขึ้น โดยเกิดจากสาเหตุสำคัญสองประการ ประการแรก คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเฉพาะหน้า เช่น การที่ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลให้คนที่เคยมีรายได้มีเงินส่วนนั้นลดลงไป หรือเกษตรกรที่มีรายได้ค่อนข้างน้อยอยู่แล้ว หากราคาสินค้าเกษตรตกลงก็จะเกิดปัญหามาขึ้น ประการที่สอง คือ ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ไม่เอื้ออำนวยแก่ประชาชนในระดับหน่วยย่อยของสังคม เช่น นโยบายเรื่องการพัฒนาเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น (ทิมข้าวเศรษฐกิจ, 2545)

รายได้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะมั่งมีและยากจน ในปี พ.ศ.2539 คนจนลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนแต่หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ.2540 ทำให้คนจนในปี พ.ศ.2543 เพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคนโดยแบ่งเป็น “กลุ่มคนจนมาก” เพิ่มขึ้น 1.8 ล้านคน และ “กลุ่มคนเกือบจน” ที่พร้อมจะเปลี่ยนสภาพเป็นกลุ่มคนจนได้ตลอดเวลาเพิ่มขึ้น 0.2 ล้านคน ทำให้ความเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมที่เพิ่มขึ้นด้วย (วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล และคณะ, 2544)

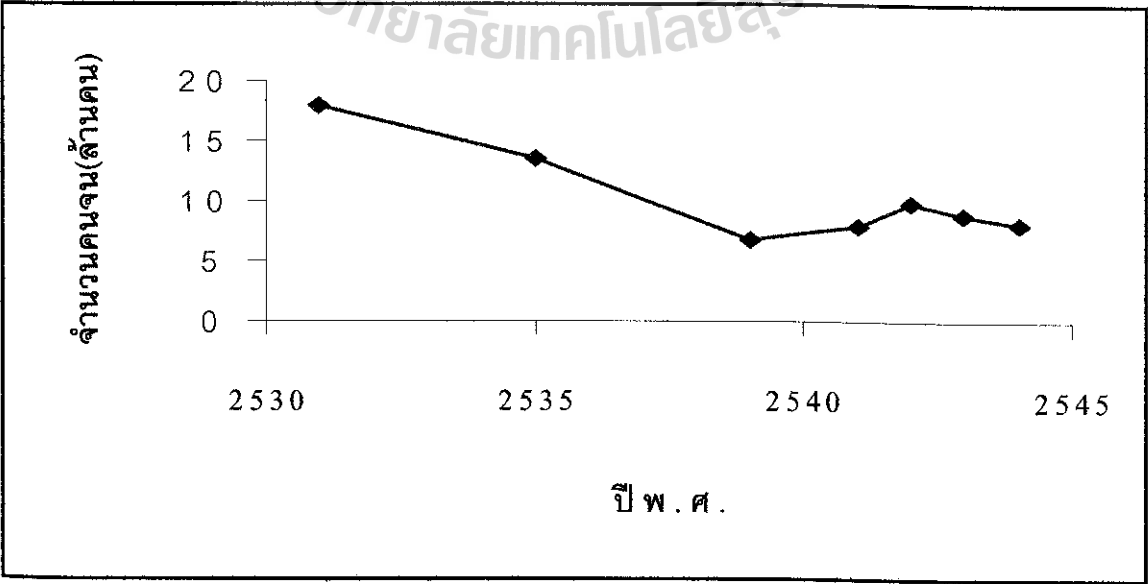
ตารางที่ 1 สถิติคนจนในปีต่างๆ

ปี	สัดส่วน ความยากจน (บาท/เดือน)	สัดส่วน คนจน (ร้อยละ)	จำนวน คนจน (ล้านคน)	สัดส่วนคนจนจำแนกตามพื้นที่(ร้อยละ)		
				เทศบาล	สุขาภิบาล	ชนบท
2531	473	32.6	17.9	8.0	21.8	40.3
2535	600	23.2	13.5	3.6	12.7	29.7
2539	728	11.4	6.8	1.6	5.8	14.9
2541	878	13.0	7.9	1.4	7.5	17.3
2542	886	15.9	9.9	1.3	8.8	21.5
2543	882	14.2	8.9	1.5	8.4	19.1
2544	916	12.96	8.16	5.5*		16.57

หมายเหตุ : ปี 2544 เป็นข้อมูลเบื้องต้น (* เขตเมือง)

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดยสำนักติดตามประเมินผลการพัฒนา ศสช.

แผนภาพที่ 4 กราฟแสดงจำนวนคนจน (ล้านคน) ในปีต่างๆ

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

SMEs (Small and Medium Enterprises) หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยได้แยกประเภทธุรกิจเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ บริการค้าส่งและค้าปลีก และใช้สินทรัพย์ถาวรรวมเป็นเกณฑ์แบ่งโดยกำหนดให้ธุรกิจขนาดเล็กมีทรัพย์สินถาวรระหว่าง 30-50 ล้านบาทตามแต่ละประเภทกิจการ ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางกำหนดให้มีขนาดสินทรัพย์ถาวรระหว่าง 60-120 ล้านบาท นับเป็นรูปแบบพื้นฐานของวิสาหกิจไทย ในปัจจุบันมีกิจการที่จัดเป็น SMEs คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 ของวิสาหกิจทั้งหมด

จากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ที่มิมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเริ่มทบทวนแนวทางใหม่ คือ ความสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจด้วยกลไกการเติบโตของบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทข้ามชาติ โดยละเลยการพัฒนา SMEs ทั้งๆ ที่ภาคการผลิตของไทยประกอบด้วยโรงงานและแรงงานที่อยู่ในกลุ่ม SMEs เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การพัฒนา SMEs จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมอย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2525-2544) แต่การพัฒนายังขาดความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ โดยเป้าหมายของการพัฒนาธุรกิจ SMEs เพื่อเป็นเครื่องมือกระจายการลงทุนของภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ในท้องถิ่น มากกว่าที่จะเน้นการสร้างความเข้มแข็งของตัวธุรกิจ SMEs ดังนั้นนโยบายและมาตรการสนับสนุนจึงเป็นลักษณะให้การช่วยเหลือทางการเงินและการฝึกอบรมอาชีพ อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และกระแสการค้าโลก ส่งผลให้ SMEs ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดขีดความสามารถในการผลิต การตลาด การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี บุคลากร และระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ โดยเฉพาะด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า (กลุ่มงานประสานแผนอุตสาหกรรม, 2542)

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยที่เกิดขึ้นในปี 2540 นั้น เริ่มจากความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกได้ลดลงจากเดิมที่เคยขยายตัวมากกว่าร้อยละ 20 ภาคเอกชนบางรายไม่สามารถชำระหนี้ต่างประเทศได้ทันตามกำหนด ภาวะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการเสนอขายล้มตลาด ส่งผลให้ธุรกิจซบเซา และก่อให้เกิดหนี้เสียจำนวนมากในสถาบันการเงิน เกิดความไม่เชื่อ

มันต่อเศรษฐกิจไทย ประสบปัญหาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศลดลงมาก กระทบต่อการชำระ
เงินค่าสินค้ากับต่างประเทศ พร้อมกับปัญหาการขาดดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัด และการขาดดุล
งบประมาณในลักษณะที่เรื้อรังมานาน ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง สถาบันการเงินเกิดความสามารถกด
ดันจากผู้ออมหรือเจ้าหน้าที่ คุณภาพของสินทรัพย์และลูกหนี้เสื่อมถอยมาก เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้น
ค่อนข้างฉับพลัน ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การจ้างงาน
และบั่นทอนสุขภาพจิตของคนไทยลดลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเข้าร่วมใน
โครงการขอรับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการเงินจาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ
หรือ IMF (International Monetary Fund) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (บังอรรัตน์ วุฒทกนกและคณะ,
2542)

สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข แต่ปัจจุบันได้ถูกทำลาย
ลงด้วยฝีมือของมนุษย์และนับวันจะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อเนื่องกันทั่วโลก
สภาพแวดล้อมที่ดีเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ดีและการอยู่ดีมีสุข ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้พัฒนาดัชนีชี้วัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐาน
หลักในการดำรงชีวิตของคนใน 3 ด้าน ด้านแรก คือ ความต้องการที่อยู่อาศัยและการได้รับการ
บริการสาธารณสุข โภค ประเมินได้จากแนวโน้มการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย และการได้รับ
บริการด้านสาธารณสุข (ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์) ที่ดีมีประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้านที่สอง
คือ ความปลอดภัยในชีวิตและสถิติคดีอาชญากรรมว่ามีมากน้อยเพียงใด ด้านที่สาม คือ คุณภาพของสิ่ง
แวดล้อม ได้แก่ แหล่งน้ำ เสียง อากาศ และทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ ป่าไม้ มีแนวโน้มเป็น
อย่างไร ดัชนีชี้วัดทั้ง 3 ด้าน สามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันเมื่อ
พิจารณาจากความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสาธารณสุข พบว่ามีแนวโน้มดีขึ้นมาก ขณะที่ความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมที่ยังคงมีปัญหาในหลาย
ด้าน ทั้งปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ เสียง ขยะในเขตเมือง ป่าไม้ที่ลดลง และน้ำเสียในเขตชนบท
ดังนั้น ในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้กับทุกฝ่ายในสังคมมีการประสาน
งานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวเราให้ดีขึ้น
และมีอยู่ในทุกกลุ่มคนทั้งเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ จะนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทย
(พวงแก้ว ปรีชาชนพจน์ และคณะ, 2544)

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรงตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 รัฐต้องสูญเสียเงินรายได้จากการเก็บภาษีอากรเป็นจำนวนมากและมีความจำเป็นต้องเข้ามารับภาระกระตุ้นเศรษฐกิจแทนภาคเอกชนที่อยู่ในสภาพอ่อนแอ และต้องประสบกับภาวะหนี้สินเป็นจำนวนมาก จึงมีการกู้ยืมเงินจากทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมทั้งชดเชยความเสียหายแก่กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน สำหรับหนี้ต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ที่เกิดจากโครงการความช่วยเหลือของ IMF ซึ่งนำมาใช้เป็นเงินสำรองทางการเงินและหาผลตอบแทนจากการลงทุนของต่างประเทศ รวมทั้งเงินฝากในสถาบันการเงินต่างประเทศได้รับการในการชำระคืนเป็นงวดๆ และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่ประชาชนทั้งประเทศจะต้องเข้ามารับการชำระหนี้ในอนาคต การก่อหนี้สาธารณะของไทยหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่จำเป็น และต้องเร่งกระทำเพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยภาวะเศรษฐกิจไม่มีแรงกดดันด้านเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยไม่อยู่ในระดับสูงเกินไป คุตบัญญัติเงินสะพัดยังคงเกินดุลสูงและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีเสถียรภาพ แนวทางการดำเนินนโยบายบริหารหนี้มีประสิทธิภาพ หนี้สาธารณะในระดับสูงก็ไม่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจเพราะมีขีดความสามารถชำระหนี้ เพื่อให้ยอดหนี้ทยอยผ่อนคลายลงได้ ในทางกลับกันถ้ามีการก่อหนี้ในระดับสูงมากเกินไปจะทำให้ภาระการชำระหนี้ (เงินต้นและดอกเบี้ย) ในแต่ละปีสูงขึ้นในอัตราเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของงบประมาณรายจ่ายโดยรวม ทำให้งบประมาณรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุนประจำปีจะขยายได้ในขอบเขตจำกัด อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน อย่างไรก็ตาม ภาระหนี้อาจเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ ในกรณีที่อาจมีการเร่งรัดชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ยของหนี้มีระดับสูงขึ้นในปัจจุบัน (กลุ่มวิชาการสำนักประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายวิจัยและวางแผนสินเชื่อ, 2544)

หมายเหตุ หนี้สาธารณะ (Public debt) หรือหนี้ภาครัฐ (Government debt) คือ หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินทั้งที่รัฐบาลค้ำประกันและไม่ค้ำประกัน หนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน (FIDF)

บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ด้านเศรษฐกิจพบว่ารายได้ส่วนใหญ่ของคนในชนบทขึ้นอยู่กับเกษตร การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เท่านั้นทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพและการประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังประสบปัญหาถูกกดราคาผลผลิตจากพ่อค้าคนกลาง ขาดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพ

และปริมาณผลผลิตทำให้ใช้ต้นทุนในการผลิตสูง แต่ประสิทธิภาพการผลิตลดลง เกิดภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินมาลงทุน เช่น ซื้อมือ เมล็ดพันธุ์ ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นต่อการผลิต

ด้านสังคมนั้นเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในชนบทสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ยังไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาคนในชุมชนเดียวกันได้ และยังพบว่าชุมชนบางแห่งในชนบทยังประสบปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากขาดความรู้ด้านการป้องกันและการรักษาสุขภาพที่ถูกต้องบริโภคอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งปัญหาด้านยาเสพติดในชุมชนเพิ่มมากขึ้น (สำนักประสานการพัฒนาชนบท และเมือง และคณะ, 2544)

ค่านิยมในกระแสดนตรีกรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องการประณีประนอม การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีน้ำใจ ความเป็นพี่น้อง การช่วยเหลือคำจุนผู้ด้อยกว่า การตอบแทนบุญคุณ ทำให้สังคมมีความเป็นปึกแผ่น และสงบราบรื่น แต่ถ้านำมาใช้ในทางที่ผิดและขัดแย้งกับความถูกต้อง ค่านิยมนี้อาจจะบั่นทอนสังคมได้ (วารสาร สยามโกเศศ, 2545)

บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

การตั้งถิ่นฐาน

บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ปากช่อง – หนองสี สภาพพื้นที่เป็นที่ราบบนภูเขาสูงในอดีตมีป่าหนาแน่นโดยเฉพาะต้นมะไฟป่าที่มีจำนวนมากจะขึ้นปะปนทั่วไปกับต้นไม้หลากหลายพันธุ์ ต่อมาชาวบ้านบางกลุ่มเข้ามาหาของป่าเพื่อนำออกไปขายซึ่งเป็นอาชีพแรกของชาวบ้านดงมะไฟ และเข้ามาจับจองพื้นที่ป่าสงวนเป็นที่ทำมาหากินและก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยทำให้สภาพป่าหนาแน่นค่อยๆ หดไปกลายเป็นพื้นที่ทำไร่ ซึ่งเป็นอาชีพหลักมาจนถึงปัจจุบัน สภาพของหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านชั่วคราวในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้

การขยายตัวของประชากร

ประชาชนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2514 มาจากบ้านตะโก ตำบลเมืองเกษียร อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาได้มีการอพยพเพิ่มขึ้นจากอำเภอสี่คิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท ชาวบ้านดังกล่าวได้จับจองพื้นที่เขตป่าสงวนปากช่อง-หนองสีเป็นที่ทำกิน

และเป็นที่อยู่อาศัยโดยการขึ้นทะเบียนบ้านในเขตหมู่บ้านวะภูแก้ว หมู่ที่ 6 และ บ้านทุ่งสะแบง หมู่ที่ 4 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาเมื่อมีประชากรเข้ามาอาศัยเพิ่มมากขึ้นจึงได้ขอแยกหมู่บ้านใหม่ในปี พ.ศ.2518 โดยการตั้งชื่อตามสภาพพื้นที่เดิม คือ บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่เข้ามาอยู่อาศัยไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ทะเบียนบ้านที่ได้รับเป็นทะเบียนบ้านชั่วคราว ประชาชนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านดงมะไฟ มีอยู่ 3 ครอบครัวคือ ครอบครัวนายตุ๊ด อะมะโส ครอบครัวนายตุ๊ ชัย โศกสูงครอบครัวนายโย ยมสันเทียะ มาจากบ้านตะโก ตำบลเมืองเกษตร อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาเมื่อมีประชากรจากจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาทและจากหมู่บ้านใกล้เคียงอพยพเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้นหลายครอบครัวได้สร้างครอบครัวจากครอบครัวเดียวจนกลายเป็นครอบครัวขยายและจัดตั้งเป็นหมู่บ้านได้ในที่สุด

ลักษณะบ้านเรือน

ลักษณะของหมู่บ้านดงมะไฟ มีบ้านเรือนก่อสร้างตามถนนทั้งสองด้าน ซึ่งมีความยาวจากเขตบ้านวะภูแก้ว 8-12 กิโลเมตร หมู่บ้านดงมะไฟอยู่ห่างจากถนนมิตรภาพสาย นครราชสีมา-กรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 22 กิโลเมตร สภาพถนนจากบ้านวะภูแก้วไปถึงบ้านดงมะไฟเป็นถนนลูกรังยาวขึ้นไปจนถึงเขตภูเขา และสิ้นสุดที่วัดป่าภูผาสูง มีหน้าผาที่สูงชันและมีทิวทัศน์ที่สวยงามซึ่งเป็นเขตติดต่อ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปักธงชัย อำเภอสูงเนิน อำเภอปากช่อง บ้านดงมะไฟได้ชื่อว่า “เป็นหมู่บ้านที่มีความยาวมากหมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา” บ้านดงมะไฟก่อสร้างบ้านเรือนกระจายไปตามแนวริมถนนทั้งสองฝั่งและมีบ้านอยู่ตามเนินเขาบ้าง ลักษณะการปลูกบ้านจะปลูกบ้านแบบง่ายๆ สร้างด้วยไม้ได้สูง ไม่มีรั้วบ้านที่มั่นคง รั้วส่วนใหญ่เป็นรั้วไม้ไผ่ รั้วลวดหนามและใช้แนวต้นไม้เป็นแนวเขตบ้านซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของการตั้งถิ่นฐานในชนบท ปัจจุบันมีบ้านที่ก่อสร้างในรูปแบบสมัยใหม่อยู่หลายหลัง เนื่องจากหมู่บ้านนี้มีบรรยากาศที่ดีมากและมีทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อน จึงทำให้ผู้มีฐานะดีสร้างบ้านไว้เป็นบ้านตากอากาศ

สภาพปัจจุบัน

บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือน 142 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 463 คน เป็นเพศชาย 226 คน เป็นเพศหญิง 237 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 2 แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
เพศชาย	226	48.81
เพศหญิง	237	51.19
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	9	0.65
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	20	4.32
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	50	10.79
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	26	5.61
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	30	6.48
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	245	53.13
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	30	6.48
60 ปี 1 วันขึ้นไป	53	11.45

ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านดงมะไฟหมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนภูเขาและที่ราบสูง เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของตำบลมะเกลือใหม่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เขตบ้านวะภูแก้ว ตำบลมะเกลือใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตอำเภอสว่างแดนดิน ปากช่อง ปักธงชัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เขตตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสว่างแดนดิน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตอำเภอสว่างแดนดิน

สภาพทางภูมิศาสตร์

โดยสภาพทั่วไปของหมู่บ้านดงมะไฟมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบบนภูเขาสูง บริเวณด้านทิศใต้เป็นป่าไม้หนาแน่น และเป็นหน้าผา มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 400–700 เมตรลาดต่ำลงมาทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงสลับกับที่ราบลุ่มลาดต่ำลงมาทางทิศเหนือถึงเขตบ้านวะภูแก้ว พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านเป็นเขตป่าสงวนปากช่อง-หมูสี จาก

แผนที่ของกรมพัฒนาที่ดินได้แสดงลักษณะความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช บ้านดงมะไฟ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอดงเจริญ จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2543 ว่าเป็นดินในกลุ่มชุดดินที่ 47 E/R 6 และกลุ่มชุดดินที่ 62 ซึ่งไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องดินมีหินโผล่ ยากแก่การไถพรวน มีความลาดชันสูงหรืออยู่สูงเกินไปที่จะกักเก็บน้ำได้ไม่เหมาะกับการทำนาและทำสวน สภาพพื้นดินปนหินลูกรัง ชาวบ้านจับจองพื้นที่ป่าสงวนเป็นที่ทำกิน โดยการทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด ไร่ฝ้าย ไร่พริก และปลูกผักชีตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล บางส่วนเป็นทุ่งหญ้าใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ นอกจากนี้ชาวบ้านยัง เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ ไว้ที่บ้านของคนด้วย (รายละเอียดดัง ภาคผนวก ค)

รูปภาพที่ 1 สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านดงมะไฟ

แหล่งน้ำ

หมู่บ้านดงมะไฟ มีแหล่งน้ำอยู่ 2 ประเภทคือ ลำห้วยและสระน้ำ มีลำห้วยและร่องน้ำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่หลายสาย แต่ละสายมีน้ำเก็บกักไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดปี สภาพลำห้วยบางแห่งตื้นเขินมากได้มีการขุดลอกคลองบ้างเป็นบางส่วนที่มีความจำเป็นต่อการอุปโภค บริโภค และเลี้ยงสัตว์ ลำห้วยที่สำคัญๆ ที่ไหลผ่านหมู่บ้าน คือ

ลำห้วยอีแท่นทอง มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาช้างล่าง (ชื่อภูเขาซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านดงมะไฟ) ไหลลงมาทางทิศเหนือของหมู่บ้านจนถึงแนวเขตบ้านวะภูแก้ว หมู่ที่ 6 ใช้เป็นแนวเขตแดนกันระหว่างตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอดงเจริญ กับอำเภอดงชีวี ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของตำบลมะเกลือใหม่ ทำให้เกิดน้ำตกวะภูแก้ว ไหลผ่านบ้าน โลกสว่าง ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอดงเจริญ ลงสู่อ่างเก็บน้ำซับประดู่ อำเภอดงชีวี

ลำห้วยอ้ายลาย เกิดจากบริเวณภูเขาข้างล่าง ไหลวนเวียนอยู่บริเวณภูเขาจอมมะไฟ ไหลผ่านกลางหมู่บ้านจอมมะไฟ ลงสู่ลำห้วยอื่นแทนทอง

ลำห้วยลำลาย เกิดจากบริเวณภูเขาด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านไหลไปทางทิศเหนือ เป็นลำห้วยที่ใช้เป็นแนวเขตแดนระหว่างอำเภอสูงเนิน กับอำเภอปักธงชัย ไหลผ่านบ้านวังราง ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน และ ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำลำลำลาย อำเภอปักธงชัย

แหล่งน้ำที่สำคัญสำหรับชาวบ้านจอมมะไฟ ได้แก่ สระน้ำมี 2 แห่ง ซึ่งได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ในการขุดสระน้ำเมื่อปี พ.ศ.2542 มีน้ำใช้ตลอดปี และมีลำห้วย 3 แห่ง ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำใช้ไม่เพียงพอตลอดปี

สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพและเศรษฐกิจ

อาชีพเดิมของประชาชนในหมู่บ้านจอมมะไฟ ได้แก่ เกษตรของป่าชาย เช่น น้ำผึ้ง เปลือกไม้ พันธ์ไม้ สัตว์ป่าบางชนิด ประชาชนเลิกประกอบอาชีพเพราะของป่าบางอย่างหมดไป บางอย่างถูกสงวนไว้ จึงหันมาประกอบอาชีพใหม่

อาชีพใหม่ของประชาชนในหมู่บ้านจอมมะไฟ ได้จับจองพื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทำการเกษตรส่วนมากสภาพที่ดินเป็นที่ทำไร่ ไม่มีที่ทำนาเพราะเป็นที่ภูเขา อาชีพหลัก ได้แก่ ทำไร่ ปลูkmันสำปะหลัง ทำไร่ข้าวโพด ทำไร่พริก ทำไร่ฝ้าย ทำไร่ปลูกผักชี ทำสวนผสม เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัวเนื้อ เลี้ยงไก่พื้นบ้าน เลี้ยงเป็ด ค้าขาย ขายของชำ เสริมสวย เพาะเห็ดฟาง รับจ้างทั่วไป ทำเหมม และได้กรอก

รูปภาพที่ 2 สภาพพื้นที่ในการประกอบอาชีพหลัก คือการปลูkmันสำปะหลัง

พื้นที่ทำการเกษตร ในหมู่บ้านดงมะไฟ มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 9,259 ไร่ ทำไร่นา ประมาณ 7,853 ไร่ ทำสวนและที่อยู่อาศัย ประมาณ 1,406 ไร่

เศรษฐกิจในชุมชน ประชากรในหมู่บ้านดงมะไฟ มีรายได้/ปี ของแต่ละครอบครัวสรุปได้ ดังนี้

1,000 - 5,000 บาท	50	ครอบครัว
5,001 - 10,000 บาท	80	ครอบครัว
10,001 - 20,000 บาท	3	ครอบครัว
20,001 - 30,000 บาท	3	ครอบครัว
30,001 - 50,000 บาท	1	ครอบครัว
50,001 - 100,000 บาท	5	ครอบครัว

จะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 5,000 ถึง 10,000 บาทต่อครอบครัวต่อปี

การรวมกลุ่ม

บ้านดงมะไฟ มีการรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน ดังนี้ คือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มปลูกผักในฤดูกาลและนอกฤดูกาล กลุ่มทำไร่นา กลุ่มแม่บ้านทำขนมและไส้กรอก กลุ่มเพาะเห็ดฟาง กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นบ้าน กลุ่มออมทรัพย์ (สัจจะ)

รูปภาพที่ 3 การจัดเสวนากลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

การประกอบอาชีพ

กลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโคเนื้อ

กลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโคเนื้อมีสมาชิกทั้งหมด 22 คน ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีทุนเริ่มแรก 30,000 บาท เงินกองทุนของสมาชิก จำนวน 2,800 บาท รวมเงินกองทุนของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมด จำนวน 32,800 บาท จากการกู้ยืมเงินของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองหมู่บ้านละหนึ่งแสนบาท สมาชิกจะนำโคเนื้อมาเลี้ยงกันเองแต่ให้อยู่ในนามกลุ่ม โดยอาศัยอาหารจากทุ่งหญ้าโคเนื้อจะเลี้ยงง่ายปัญหาไม่ค่อยมีเมื่อถึงเวลาตีควักขึ้นจะมีหน่วยบริการในหมู่บ้านคอยดูแลโคเนื้อเป็นที่ต้องการของตลาดราคาในการจำหน่ายจึงค่อนข้างสูง ได้ราคาดี การเลี้ยงโคเนื้อจะมีกำไรมากกว่าขาดทุน คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่

1.	นายฤทธิ	ทีหัวช้าง	ประธาน
2.	นายสมพงษ์	โคตรคำ	รองประธาน
3.	นายดอน	จันทมาศ	เลขา
4.	นายทองอินทร์	เมืองศักดิ์	เหรัญญิก
5.	นายดอน	วัสนุทด	ที่ปรึกษา

กลุ่มผู้ปลูกผักชี

กลุ่มผู้ปลูกผักชี (ฤดูฝน) เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 22 คน มีทุนเริ่มแรก 30,000 บาท จากการกู้ยืมเงินกองทุนซึ่งเป็นโครงการกองทุนเศรษฐกิจพึ่งพาตนเองหมู่บ้านละหนึ่งแสนบาท การปลูกผักชีจะมีสองฤดูกาลคือ ฤดูฝนกับฤดูแล้ง แต่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะนิยมปลูกผักชีในฤดูฝนเพราะผักชีจะให้ผลผลิตได้ดีกว่าฤดูแล้งการลงทุนโดยประมาณไร่ละ 1,000 บาท ขายได้ประมาณ 3,000 บาท หักค่าใช้จ่ายแล้วจะได้กำไรสุทธิ 1,500 - 2,000 บาท/ไร่ การปลูกผักชีจะมีตลาดรองรับที่แน่นอน คือ ตลาดสุรนคร จังหวัดนครราชสีมา ปัญหาในการปลูกผักชีจะมีบ้างในกรณีที่ฝนตกหนักเกินไปจะทำให้น้ำไหลพัดพาเมล็ดของผักชีไปหมด ถ้าฝนแล้งก็จะทำให้เมล็ดผักชีไม่งอก ในภาพรวมการปลูกผักชีจะทำกำไรให้กับสมาชิกในหมู่บ้านปีละหลายแสนบาท คณะกรรมการกลุ่มผู้ปลูกผักชี ได้แก่

1.	นางอรุณ	ชินนอก	ประธาน
2.	นายเนตร	สารรัมย์	รองประธาน
3.	นายริม	พ่วงกลาง	เลขา
4.	นายสมศักดิ์	ศรีพลกรัง	เหรัญญิก

กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มแม่บ้านเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 มีสมาชิกเริ่มแรก 16 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 12 คน ลาออก 4 คน เนื่องจากมีภาระต้องรับผิดชอบครอบครัว มีเงินกองทุนเริ่มแรกจากการถือหุ้นของสมาชิก 1,200 บาท และได้รับเงินสนับสนุนจากโรงพยาบาลสูงเนิน จำนวน 4,000 บาท รวมเงินกองทุน 5,200 บาท กลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวกันประกอบอาชีพโดยการทำเหมมและใส่กรอก ออกจำหน่ายสู่ตลาด งบประมาณในการลงทุนแต่ละครั้งโดยเฉลี่ย 800 บาท ขายได้ 1,200 บาท หักค่าใช้จ่ายคงเหลือกำไรสุทธิประมาณ 400-500 บาท ต่อครั้ง คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน ได้แก่

1.	นางจันทร์	สารรัมย์	ประธาน
2.	นางแฉะ	พ่วงกลาง	รองประธาน
3.	นางคำภา	บุญญา	เลขา
4.	นางสัมฤทธิ์	หวังชินกลาง	เหรัญญิก
5.	นางกาญดา	กล้าหาญ	กรรมการ
6.	นางตาต้า	หวังปักกลาง	กรรมการ
7.	นางจัน	หอบกลาง	กรรมการ
8.	นางติ่ม	โคตรคำ	กรรมการ
9.	นางสมหวัง	ลายนอก	กรรมการ

กลุ่มอาชีพค้าขาย

กลุ่มอาชีพค้าขายเป็นร้านค้าขายของชำ ในหมู่บ้านมีร้านค้าทั้งหมด 4 ร้าน ดังนี้

1.	นางแฉะ	พ่วงกลาง
2.	นางติ่ม	โคตรคำ
3.	นางคำราญ	ดาตพุดชา
4.	นางลาวัลย์	จันทะเขียน

สภาพทางสังคม

ระบบเครือญาติ

บ้านดงมะไฟระบบเครือญาติมีครอบครัวเริ่มต้นเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวในปัจจุบันสภาพครอบครัวมีทั้งครอบครัวเดี่ยวและแบบครอบครัวขยาย รวมทั้งหมดจำนวน 142 ครอบครัว ครอบครัวเดี่ยวที่เกิดจากครอบครัวใหม่แยกออกมาจากครอบครัวเดิม เมื่อแต่งงานแล้วจะสร้างครอบครัวของตนเองขึ้น สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เท่านั้น บ้านดงมะไฟมี

ครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 80 ของครอบครัวทั้งหมด ครอบครัวขยายของหมู่บ้านดงมะไฟ มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก หลาน ลูกสะใภ้ หลานสะใภ้ ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ร่วมกัน มีอยู่ร้อยละ 20 ของครอบครัวทั้งหมด เนื่องจากชาวบ้านดงมะไฟอพยพมาจากถิ่นฐานเดียวกันจึงมีความสัมพันธ์เสมือนเครือญาติ ชาวบ้านส่วนมากมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมือนญาติพี่น้อง ลูกหลานในหมู่บ้านจะแต่งงานกันเกี่ยวดองเป็นเครือญาติกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชน

ผู้นำ การเมือง การปกครอง

บ้านดงมะไฟเป็นหน่วยปกครองระดับหมู่บ้านของตำบลมะเกลือใหม่

มีผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ คณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชุมชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอเพื่อชี้แจงข่าวสารบ้านเมืองและข่าวสารต่างๆ จากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน

รูปภาพที่ 4 ผู้นำชุมชนประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงข่าวสารบ้านเมือง

ตารางที่ 3 รายชื่อผู้นำชุมชนบ้านดงมะไฟ ต.มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	จบการศึกษา
1. นายพิจิตร ชินนอก	ผู้ใหญ่บ้าน	ปวช.
2. นายสมเดช ญาติจันอัด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ป.4
3. นายสมพงษ์ โคตรคำ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ม.3
4. นายคอน วัสนุนทด	สมาชิก อบต.	ม.3
5. นางสำราญ คาคพุดชา	สมาชิก อบต.	ป.6
6. นายชัย อะมะโส	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
7. นายทองสุข คาคพุดชา	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
8. นายโสภา แฟงกลาง	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
9. นายบุญเฮียง ดิษฐ์สูงเนิน	กรรมการหมู่บ้าน	ป.6
10. นางคิม โคตรคำ	กรรมการหมู่บ้าน	ป.6
11. นายเนตร สารรัมย์	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
12. นางลูกจันทร์ สารรัมย์	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
13. นายเกลี้ยง ศรีพลกรัง	กรรมการหมู่บ้าน	ป.4
14. นายชนะชัย มาตรี	กรรมการหมู่บ้าน	ม.3

ระบบสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคบ้านดงมะไฟ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ และถนนลูกรังเนื่องจากเป็นพื้นที่หินโผล่และมีความลาดชันการเดินทางจึงไม่สะดวกนักเป็นไปด้วยความยากลำบากโดยเฉพาะหน้าฝน การขออนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะหมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีสถานะเป็นหมู่บ้านชั่วคราว หมู่บ้านดงมะไฟมีถนนลูกรังเริ่มจากถนนดำที่สิ้นสุดที่น้ำตกวะภูแก้ว บ้านวะภูแก้ว ยาวไปจนถึงวัดป่าภูผาสอง ยาวประมาณ 8-12 กิโลเมตร ระบบไฟฟ้า เข้าสู่หมู่บ้านปี พ.ศ.2540 มีประปาหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2542 ตู้โทรศัพท์สาธารณะเป็นตู้หยอดเหรียญขององค์การโทรศัพท์มีเมื่อปี พ.ศ.2540 มีหอกระจายข่าว เมื่อปี พ.ศ.2538 ตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน

รูปภาพที่ 5 แสดงสภาพเส้นทางคมนาคมที่เป็นถนนลูกรังของหมู่บ้านดงมะไฟ
ตารางที่ 4 แสดงเครื่องอำนวยความสะดวกและค่าร้อยละของครัวเรือน (142 ครัวเรือน)

สาธารณูปโภค	จำนวน	หน่วย	ร้อยละ
รถยนต์	33	คัน	23.24
มอเตอร์ไซด์	34	เครื่อง	23.94
รถไถนาเดินตาม	10	คัน	7.04
เครื่องเกี่ยวข้าว นวดข้าว	-	-	-
มีไฟฟ้าใช้	121	ครัวเรือน	85.21
มีประปา	11	ครัวเรือน	2.46
ตู้เย็น	100	เครื่อง	70.42
พัดลม	30	เครื่อง	21.12
เครื่องปรับอากาศ	1	ครัวเรือน	0.70
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	121	เครื่อง	85.21
ทีวีสี	120	เครื่อง	84.50
ทีวีขาวดำ	1	เครื่อง	0.70
โทรศัพท์(มือถือ)	10	เครื่อง	7.75
โทรศัพท์ตู้สาธารณะ	1	เครื่อง	0.70
โทรศัพท์บ้าน	2	เครื่อง	1.41
หอกกระจายข้าว	1	แห่ง	0.70
ภาชนะเก็บน้ำฝน	120	ครัวเรือน	84.50
ตัวผู้ที่ถูกสุ่มลักษณะ	142	ครัวเรือน	100.00

ระบบสาธารณูปการ

โรงเรียนและการศึกษา

บ้านดงมะไฟ ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน แต่ไปเรียนที่โรงเรียนชินวงศ์อุปถัมภ์ บ้านวะภูแก้ว หมู่ที่ 6 ระยะทาง 8 กิโลเมตร และโรงเรียนใกล้เคียงที่อยู่ใกล้บ้าน ระดับการศึกษาสูงสุดในหมู่บ้าน คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และมีมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในหมู่บ้านดงมะไฟมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับเลี้ยงดูและเด็กก่อนเกณฑ์ สนับสนุน โดยพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ได้รับการศึกษาและค่าร้อยละของจำนวนประชากร (463 คน)

ผู้ได้รับการศึกษา	จำนวนประชากร(คน)	ร้อยละ
การศึกษา		
ชั้นอนุบาล 1	13	2.81
ชั้นอนุบาล 2	7	1.51
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	12	2.59
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	5	1.08
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	11	2.37
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	5	1.08
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	8	1.73
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	4	0.09
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	6	1.29
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	9	0.65
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	11	2.37
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	-	-
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	-	-
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	-	-
กศน.ระดับ ม.ปลาย	10	2.16

สุขภาพอนามัย

บ้านดงมะไฟ ใช้บริการด้านสาธารณสุขจากสถานีนามัยะภูแก้วหมู่ที่ 6 ตำบลมะเกลือใหม่ มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ประจำหมู่บ้าน มีอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน (อสม.) ประจำหมู่บ้าน และมีการบริการจากทางรัฐสนับสนุนคำรักษาพยาบาล 30 บาท รักษาทุกโรคและมีบริการรักษาฟรี ได้แก่ ผู้สูงอายุ คนพิการ และอสม.

วัฒนธรรมและประเพณี

ศาสนา

ชาวบ้านดงมะไฟ นับถือศาสนาพุทธ มีพระและวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดความเอื้ออาทรต่อกัน รู้จักการให้และการรับ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชนและเป็นการเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งให้กับชุมชน วัดในหมู่บ้านดงมะไฟมีอยู่ 3 แห่ง คือ วัดป่าภูผาสอง วัดเขามะกอก วัดเขาหมาก

วัฒนธรรมประเพณี

เนื่องจากราษฎรในหมู่บ้านดงมะไฟมาจากพื้นที่เดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ภาษาที่ใช้พูดเป็นภาษาอีสาน (ภาษาลาว) ภาษาโคราช มีวันสำคัญและประเพณีพื้นบ้านทั่วไป ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสำคัญทางศาสนาอื่นๆ งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ลอยกระทง ประเพณีแต่งงาน และบายศรีสู่ขวัญ ส่วนด้านศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเฉพาะรายบุคคล ได้แก่ การสืบทอดด้านศิลปะการเล่นพื้นบ้านประเภทหมอลำ โดยมีนายคอน วัสนุนทด เป็นผู้สืบทอด

ข้อมูลอื่นๆ

ทรัพยากรธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านดงมะไฟ และหมู่บ้านใกล้เคียง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติปากช่อง-หมีสี น้ำตกกะภูแก้ว วัดป่าภูผาสอง และมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

- การแกะสลัก แผ่นป้าย Model บ้านและศาลพระภูมิ ป้ายชื่อต่างๆ โดยนายริม พ่วงกลาง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการแกะสลัก
- การทำแหยม และไส้กรอก ผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านดงมะไฟซึ่งได้รับการตรวจสอบผ่านแล้วจากสำนักงานองค์การอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข
- หมอสมุนไพร โดยนายชู หวังชินกลาง รู้จักสรรพคุณยาสมุนไพรเกือบทุกชนิดเพื่อนำมารักษาโรคต่างๆ แทนยาแผนปัจจุบันบางชนิด
- หมอนวดแผนไทย โดยนางติ่ม โคตรคำ นวดแผนโบราณเพื่อคลายกล้ามเนื้อแก้ปวดเมื่อย พร้อมกับการนวดด้วยลูกประคบซึ่งเป็นยาสมุนไพรรวมกันหลายชนิด

- ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งการละเล่นพื้นบ้านโดยนายคอน วัศขุนทด เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เป็นปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าทำให้เกิดความเหมาะสมต่อบริบทชุมชนท้องถิ่นในทางเศรษฐกิจและสังคม
- ภูมิปัญญาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง

รูปภาพที่ 6 การประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อความเข้มแข็ง

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A : การบริหารจัดการกองทุนและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่า ความเข้าใจของประชาชนโดยภาพรวมเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท เป็นกองทุนที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรให้กับชุมชนทุกหมู่บ้านทั่วประเทศเพื่อช่วยเหลือและขจัดความยากจนของประชาชน และให้ประชาชนได้นำเงินกองทุนมาหมุนเวียนในหมู่บ้าน ในการประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งให้กับชุมชน แต่ต้องอยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นกองทุนที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้กับชุมชนทุกหมู่บ้านทั่วประเทศเพื่อเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านให้ประชาชนได้กู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ เพื่อ

เพิ่มศักยภาพในการทำงาน สร้างฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม เพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ หมู่บ้านดงมะไฟได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาลหนึ่งล้านบาท ถ้าช้ากว่าหมู่บ้านอื่นเนื่องมาจากการขาดความพร้อมเรื่องเงินออม (สัจจะ) ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดพลาดของคณะกรรมการ ซึ่งได้แก้ไขให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด และได้รับอนุมัติเงินเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้รับการคัดเลือกมาจากการประชุมของชาวบ้านในสัดส่วนชายและหญิงใกล้เคียงกัน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟมีคณะกรรมการทั้งหมด 10 คน เป็นชาย 5 คน เป็นหญิง 5 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ถ้าอยู่ในตำแหน่งครบ 1 ปี ต้องถูกจับสลากออกกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการที่มีอยู่และเลือกตั้งขึ้นมาแทนจากการประชุมประชาคมของสมาชิก 3 ใน 4 ของสมาชิกทั้งหมด คณะกรรมการที่ถูกเลือกขึ้นมาแทนจะดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี ตามวาระและหมดวาระพร้อมกันเมื่อครบ 2 ปี การที่คณะกรรมการได้รับการคัดเลือกเข้ามา เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทในหมู่บ้านของตนเอง และ ต้องทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง สุจริตยุติธรรม

4. การรับสมัครสมาชิก พิจารณาอนุมัติเงินกู้ ปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก การรับชำระเงินกองทุนคืน การนำผลกำไรที่ได้ไปจัดสรรผลประโยชน์ เป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและมติในที่ประชุมของคณะกรรมการรับรองเป็นเอกฉันท์

ผลการประเมินกระบวนการ

1. กระบวนการคัดเลือกผู้ขอกู้ของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกผู้ขอกู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักของตนเองอยู่แล้ว และได้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านเพิ่มเพื่อเป็นทุนสมทบในการประกอบอาชีพ เช่น ทำไร่ปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกพริก ปลูกฝ้าย ปลูกผักชี เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย มีสมาชิกบางส่วน (ส่วนน้อย) ที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรจะให้กู้เงินกองทุน เนื่องจากขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิกที่ดี ซึ่งในการพิจารณาดังกล่าวทำให้คณะกรรมการถูกมองในแง่ลบ แต่คณะกรรมการ ได้ถือเสียงข้างมากในการขอมติในที่ประชุมเพื่อคัดเลือกสมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทเป็นบัญชีที่ซับซ้อนมีทั้งหมด 7 เล่ม เป็นการยากมากสำหรับชาวบ้านที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี เจริญญิกได้รับการอบรมการทำบัญชีหลายครั้งแต่เป็นการอบรมที่หลากหลายไม่เป็นจุดเดียวทำให้เกิดการสับสนซึ่งชาวบ้านไม่เคยมีประสบการณ์และขาดการเรียนรู้มาก่อนจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขเมื่อทำการผิดพลาด แต่ด้วยความมุ่งมั่นในการ

บริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการที่รับผิดชอบฝ่ายเหรียญกได้จัดทำบัญชีไปตามความคิดที่เข้าใจแต่ไม่ผิดระเบียบต่อระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และได้จัดทำรายงานประจำเดือนเสนอต่อคณะกรรมการระดับอำเภออย่างสม่ำเสมอ

3. การแนะนำเพื่อประกอบการทำธุรกิจ เมื่อสมาชิกผู้ขอกู้ได้นำเงินกู้ยืมของกองทุนไปประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจของตนเอง ส่วนใหญ่สมาชิกจะนำเงินกู้ที่ขอกู้ได้ไปต่อยอด (สมทบ) ธุรกิจเดิมของตนเองโดยการหวังผลกำไรในระยะยาว เช่น การเลี้ยงวัวเนื้อ การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน และการทำไร่ ส่วนการค้าขายเป็นธุรกิจหมุนเวียนจะเห็นผลกำไรในทันที

ผลการประเมินผลผลิต

1. ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ มีความพร้อมในเรื่องการประชุมประชาคมสมาชิกจะเข้าร่วมประชุมทุกครั้งเกือบเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ คณะกรรมการการที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างสุจริตยุติธรรมและทำงานด้วยความเต็มใจและตั้งใจทำงานกันอย่างสุดกำลัง การพิจารณาเงินกู้แต่ละครั้งจะต้องขอมติในที่ประชุมว่าจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจำนวนกี่รายจำนวนเงินเท่าใดสมาชิกมีการฝากเงินออมสัจจะ เป็นรายเดือนเพื่อความเข้มแข็งของกองทุนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการมีไม่มากนัก จะเป็นในเรื่องการจัดทำบัญชีเนื่องจากชาวบ้านไม่มีความรู้มาก่อนถึงแม้ว่าจะได้รับการอบรมหลายครั้งแต่เป็นการอบรมหลากหลายไม่เป็นจุดเดียวทำให้คณะกรรมการเกิดการสับสน ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านได้รับหนักเกินไปสำหรับความรู้ที่มีอยู่

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 107 คน มีผู้ขอกู้จำนวน 90 ราย ยอดเงินกู้ จำนวน 966,000 บาท มีเงินกองทุนสะสม (หุ้น) และเงินออมสัจจะ จำนวน 4,939.15 บาท ได้รับเงินบริจาคจากสมาชิก จำนวน 9,220 บาท ยอดเงินกองทุน 1 ล้านบาทคงเหลือจำนวน 34,335.62 บาท (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545)

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ได้รับคำชมเชยจากคณะกรรมการระดับอำเภอในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการที่บริหารงานนำพากระบวนการพึ่งพาตนเองไปสู่ความสำเร็จ ทำให้กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพที่เข้มแข็ง มีเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายการตลาด มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน รวมไปถึงระดับอำเภอ ระดับประเทศในอนาคต

ผลประเมินหน่วยระบบ B : หน่วยประเมินผลผลิตการดำเนินการของผู้กู้

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจะมีประสบการณ์ในการดำเนินการประกอบอาชีพของตนเองมาพอสมควร เช่น การทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เสริมสวย เป็นต้น สมาชิกผู้กู้จะมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำไร่ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ปลูกผัก ที่ดินที่ทำกินจะอยู่ในเขตป่าสงวนไม่มีเอกสารสิทธิ์แต่อย่างใด ชาวบ้านจะจับจองสิทธิ์โดยการปลูกสร้างบ้านเรือน และทำการเกษตรโดยการขอยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงเนินมาเป็นทุนหมุนเวียนในขั้นต้น ต่อมาได้มีเงินกองทุนของรัฐบาลเข้าช่วยเหลือให้กู้ยืมโดยเป็นโครงการเศรษฐกิจพึ่งพาตนเองเข้ามาเพื่อปี พ.ศ. 2544 ทำให้ชาวบ้านรู้จักการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพื่อการเกษตร แบ่งกลุ่มใหญ่ๆ ได้หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มผู้ปลูกผักตามฤดูกาลและนอกฤดูกาล กลุ่มออมทรัพย์ (เลี้ยงหมู) กลุ่มแม่บ้านทำแหนม - ไล่กรอก เป็นต้น ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ และรู้จักการบริหารจัดการกลุ่ม เมื่อมีเงินกองทุนหมุนเวียนหนึ่งล้านบาทเข้ามาสู่หมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรู้จักการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเองได้เร็วขึ้น นั้นหมายถึงการได้รับการยอมรับจากที่ประชุมใหญ่เรียบร้อยแล้ว โดยถือมติในที่ประชุมเป็นเอกฉันท์

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ผู้กู้นำเงินที่ได้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพของตนเองบางรายนำเงินไปต่อยอด (สมทบทุนเดิมที่มีอยู่) เช่น ทำไร่ หรือเลี้ยงสัตว์ และอื่นๆ ตามที่ตนเองถนัด บางรายได้นำเงินที่ขอกู้ไปประกอบอาชีพเสริม เช่น กลุ่มแม่บ้าน (เฉพาะราย) ทำแหนม - ไล่กรอกขายเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว แต่บางรายได้นำเงินกู้กองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์เพราะมีเหตุจำเป็น เช่น การขอกู้เงินไปทำไร่ปลูกมันสำปะหลัง ประมาณ 10 ไร่ ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนประมาณ 15,000 บาท แต่ได้รับอนุมัติเงินกู้เพียง 10,000 บาท ไม่พอกับค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่มีเงินทุนสำรอง จึงเปลี่ยนโครงการมาเลี้ยงไก่พื้นบ้านแทน เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการว่าจะบริหารจัดการกองทุนอย่างไร โดยไม่ผิดต่อกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

3. ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายเป็นไปตามโครงการที่สมาชิกขอกู้เงินไปดำเนินการของตนเอง เช่น การทำไร่ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เสริมสวย โดยสมาชิกผู้ขอกู้หาตลาดกันเอง และได้วัตถุดิบ (พันธุ์พืชต่างๆ) จากเครือข่ายเดียวกัน มีทั้งการซื้อขายและให้เปล่าเป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และดำเนินการจัดทำบัญชีเบื้องต้นตามที่ตนเองเข้าใจ เพื่อการจัดสรรเงินที่ถูกต้องในการดำเนินการ

4. ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ผลจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม จากการนำเงินกองทุนไปหมุนเวียนประกอบอาชีพด้วยตนเอง รู้จักการบริหารจัดการเงินของตนเอง ผลผลิตที่ได้ก็เป็นของตนเอง เป็นความพึงพอใจที่ตนเองได้รับ เป็นการพึ่งพาตนเองโดยไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ทำอาชีพเสริมโดยการรับจ้างในถิ่นเดียวกันเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เป็นการสร้างเสริมศักยภาพในการทำงานและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เมื่อผู้กู้ดำเนินโครงการครบกำหนดชำระเงินกู้ ผู้กู้ได้นำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกที่ยังไม่ได้ขอกู้เงินกองทุน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้ที่เป็นจำนวนเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เป็นตัวชี้วัดปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน นั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจุบันำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในหมู่บ้านดงมะไฟ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ เป็นการจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำการเดียวกันทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน โดยการใช้แนวความคิดเชิงระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจุบันำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ดังนี้

ปัจจุบันำเข้า ได้แก่ จำนวนเงินกู้ที่สมาชิกได้จากการกู้เงินกองทุนเพื่อนำเงินที่ได้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งเดิมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อหมุนเวียนจากโครงการเศรษฐกิจพึ่งตนเองอยู่แล้ว จำนวน 30,000 บาท สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินที่ขอกู้กองทุนไปเป็นทุนสมทบเพื่อความเข้มแข็งของกลุ่มทำให้เกิดธุรกิจที่มั่นคง

กระบวนการ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี มีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายที่ดี

ผลผลิต ได้แก่ สมาชิกมีรายได้จากการขายโคเนื้อเพิ่มมากขึ้นจากเดิม 20% คอคน รู้จักการนำเงินกองทุนไปหมุนเวียนในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง รู้จักการบริหารจัดการเงินด้วยตนเอง ทั้งในรูปแบบตนเองและในนามกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า รัฐบาลยุคของ ฯพลฯ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้มองเห็นความยากจนของประชาชนในหมู่บ้าน คือการไม่มีทุนและการขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารการเงินของตนเอง นำพาไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 และได้รับเงินโอนจัดสรรจากรัฐบาลกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544

1.2 ระบบบริหารจัดการกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ เมื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว จึงได้ประชุมชาคมชาวบ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเข้ามาบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและเปิดรับสมัครสมาชิก คณะกรรมการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนและขอมติในที่ประชุมจากสมาชิกและคณะกรรมการร่วมกันดำเนินการตามที่วางไว้ในกฎระเบียบ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันระดมทุนจากการฝากเงินออมสัจจะ และการถือหุ้น เมื่อกองทุนหมู่บ้านได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาลเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทแล้ว คณะกรรมการได้เปิดรับสมัครสมาชิกผู้ขอกู้ พิจารณาเงินกู้ ปล่อยเงินกู้ จัดทำบัญชีคุมเงินกองทุนและเงินออมสัจจะ และแบบคำขอกู้ จัดการตรวจสอบโครงการที่สมาชิกขอกู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ แล้วนำผลที่ได้รายงานต่อคณะอนุกรรมการระดับอำเภอ

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ร่วมกันบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม คณะกรรมการตั้งใจทำงานทุกฝ่ายถึงแม้การจัดทำบัญชีกองทุนยากสำหรับความรู้ในระดับชาวบ้าน แต่คณะกรรมการฝ่ายற்றுญักได้จัดทำบัญชีตามความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ที่คิดว่าเป็นการเข้าใจง่าย คณะอนุกรรมการระดับ

อำเภอได้อบรมการจัดทำบัญชีหลายครั้ง แต่เป็นการจัดทำบัญชีหลากหลายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกิดการสับสนจึงไม่สามารถเข้าใจได้ในทันที ดังนั้นคณะกรรมการฝ่ายเหรัญญิกจึงเรียนรู้วิธีการเพิ่มเติมด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นการพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนภายนอกและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สำหรับสมาชิกผู้ขอเงินกองทุนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ เมื่อครบกำหนดสัญญาที่ต้องชำระคืนเงินกองทุน สมาชิกผู้กู้ได้คืนเงินกู้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อกองทุนหมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านของตนเอง เพื่อนำเงินกองทุนที่ได้ไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชน คนในชุมชนรู้จักการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ รวมถึงสมาชิกกองทุนนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพตามความถนัด บางรายนำไปต่อยอดเดิมเพิ่มทุนที่มีอยู่ บางรายนำไปประกอบอาชีพใหม่เพิ่มรายได้ให้ดีกว่าเดิม เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า คนในชุมชนหมู่บ้านดงมะไฟ มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง ทำให้เกิดการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน และตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนด พบว่า คนในหมู่บ้านดงมะไฟ มีความสามัคคี ให้ความร่วมมือและรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้านสาธารณประโยชน์ มีการอยู่ร่วมอย่างสันติ คนในหมู่บ้านปลอดภัยจากยาเสพติด มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งนำพาไปสู่ความผาสุกของหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านรู้จักหน้าที่ของตนเองในการดำเนินกิจการในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างดี คณะกรรมการกองทุนตั้งใจทำงาน

3. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

3.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า คนในชุมชนบ้านดงมะไฟส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดมาก่อน บางรายก็ล้มเหลว บางรายก็ประสบความสำเร็จ ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และนำประสบการณ์ที่เคยได้รับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นการดำเนินกิจการธุรกิจในชุมชนโดยการพึ่งพาตนเอง นำพาไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในหมู่บ้าน

3.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่า คนในชุมชนหมู่บ้านดงมะไฟบางส่วนเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน และนายทุนที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูง เนื่องจากต้องนำเงินที่กู้ยืมมาใช้จ่ายภายในครอบครัว จึงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เมื่อสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและขอกู้เงินกองทุนไปเพื่อประกอบอาชีพ ทำให้การลงทุนไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ จึงไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลานานขึ้น

4. การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับประเทศ จากการปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านดงมะไฟ พบว่า ก่อนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและได้รับจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท ประชาชนในหมู่บ้านดงมะไฟ ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มปลูกผักชี กลุ่มทำไร่ กลุ่มออมทรัพย์ (เลี้ยงหมู) กลุ่มแม่บ้านทำแหนม-ใส่กรอก เป็นต้น เมื่อมีเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกกลุ่มองค์กรต่างๆ ขอกู้เงินกองทุนเพื่อไปเพิ่มเติมจากทุนเดิมที่มีอยู่ และบางกลุ่มได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมาใหม่ เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นบ้าน กลุ่มเพาะเห็ดฟาง กลุ่มค้าขาย กลุ่มเสริมสวย กลุ่มออมทรัพย์ (สังกะสี) เป็นต้น ทำให้เครือข่ายองค์กรเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ เสริมสร้างประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในการสร้างเครือข่ายองค์กร

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคดงมะไฟหมู่ที่ 8 ค่ำดลมะเกลือใหม่ อำเภอดงเนิน จังหวัคคดราชสีมำ มีวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน คดงมะไฟ และ เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับประเทศ โดยมีขั้นตอนในการประเมิน คือ ศึกษาเป้าหมายของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาการออกแบบและรูปแบบการประเมินโครงการแบบ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) ศึกษารูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาตามประเด็น ที่ต้องการสรุปผลการประเมินโครงการและรายงานในรูป “สารนิพนธ์”

ผลการประเมินโดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านคดงมะไฟ สรุปได้จากตัวแปรและตัวชี้วัด ในการประเมินโครงการ แบ่งออกเป็น 2 หน่วยระบบ ดังนี้

หน่วยระบบ A : การบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยแยกปัจจัยต่างๆ คือ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบายโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาลเพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยชุมชนเป็นผู้คัดเลือกคณะกรรมการในหมู่บ้านเข้ามาบริหารจัดการกองทุน

กระบวนการ ได้แก่ การรับสมัครสมาชิก การรับแบบคำขอกู้ การคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ การพิจารณาเงินกู้ การจัดทำบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท การจัดทำบัญชีออมทรัพย์ (เงินออมสัจจะ) การแนะนำผู้กู้ในการนำเงินไปประกอบอาชีพ ตามโครงการที่ขอกู้ การตรวจสอบโครงการของสมาชิกผู้กู้

ผลผลิต ได้แก่ จำนวนสมาชิกทั้งหมด 107 คน จำนวนสมาชิกผู้กู้ 90 ราย จำนวนเงินกู้ทั้งหมด 966,000 บาท มีเงินหุ้นและเงินออมสัจจะ ทั้งสิ้น จำนวน 4,939.15 บาท และได้รับเงิน

บริจาคจากสมาชิกจำนวน 9,220 บาท ยอดเงินกองทุน 1 ล้านบาทคงเหลือ จำนวน 34,335.62 บาท (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545)

หน่วยระบบ B : การประเมินผลผลิตการดำเนินงานของผู้กู้ ได้ผลรวม คือ

บริบทเฉพาะตัว ได้แก่ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของสมาชิกผู้กู้ ดำเนินกิจการด้วยตนเอง หาดตลาดเอง มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นมาในหมู่บ้านมีการบริหารงานร่วมกัน การดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการบริหารกิจการของตนเอง

ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ จำนวนเงินที่สมาชิกขอกู้กองทุนไปประกอบอาชีพตามโครงการที่ยื่นในแบบคำขอกู้ ดำเนินกิจการที่ตนเองถนัด บางรายนำไปสมทบทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว บางรายนำไปประกอบอาชีพใหม่ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนว่าสมาชิกดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่

กระบวนการ ได้แก่ การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายเป็นไปตามโครงการที่สมาชิกขอกู้เงินกองทุนไปดำเนินการของตนเอง เช่น การทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช ค้าขาย เสริมสวย เป็นต้น โดยสมาชิกหาดตลาดเอง วัตถุดิบได้จากเครือข่ายเดียวกัน และสมาชิกจัดทำบัญชีเบื้องต้นตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อการจัดสรรเงินที่ถูกต้องในการดำเนินการ

ผลผลิต ได้แก่ สมาชิกมีรายได้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น รู้จักการบริหารจัดการเงินของตนเอง ผลผลิตที่ได้เป็นความพึงพอใจที่ตนเองได้รับ เป็นการพึ่งพาตนเองโดยไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น เมื่อผู้กู้ดำเนินการตามโครงการครบกำหนดชำระเงินคืนกองทุน ผู้กู้แต่ละรายต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไปชำระคืนกองทุนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกรายใหม่ที่ยังไม่ได้ขอกู้เงินกองทุนเพื่อไปประกอบอาชีพต่อไป เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนของตนเอง

จากผลการประเมินโครงการในหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ทำให้ทราบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การบรรลุเป้าหมายของการประเมินโครงการ

การเกิดกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 ได้รับเงินโอนจัดสรรจากรัฐบาลเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 มีคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุน 10 คน สมาชิกกองทุน 107 คน สมาชิกผู้กู้ 90 คน เงินกองทุนที่ปล่อยให้ผู้กู้จำนวน 966,000 บาท มีเงินหุ้นและเงินออมสะสม จำนวน 4,939.15 บาท มีเงินที่ได้รับบริจาคจาก

สมาชิก จำนวน 9,220 บาท ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคารกองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 335.62 บาท ยอดเงินกองทุนคงเหลือ จำนวน 34,335.62 บาท (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545)

ระบบบริหารจัดการกองทุน เป็นไปตามระเบียบที่ทางกองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ กำหนด และให้อยู่ในแนวทางของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเอง

การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านดงมะไฟ บริหารจัดการกองทุนของตนเอง คณะกรรมการตั้งใจทำงาน สมาชิกให้ความร่วมมือในการกู้เงินไปประกอบอาชีพโดยไม่ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ทำไร่ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ปลูกผักชี เลี้ยงโคเนื้อ เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ค้าขาย เสริมสวย เป็นต้น

การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ กองทุนมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านของตนเอง นำเงินกองทุนไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ทำให้คนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตั้งใจทำมาหากิน ไม่มัวเมาอบายมุข ทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ให้ความร่วมมือและรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ช่วยเหลือส่วนรวม มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีผู้นำที่เข้มแข็ง สมาชิกกองทุนรู้จักหน้าที่ของตนเองในการประกอบอาชีพ คณะกรรมการกองทุนตั้งใจทำงาน และยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม

3. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก ส่วนใหญ่สมาชิกมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด นำความรู้ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อความเข้มแข็งของกลุ่มนำพาไปสู่ความสำเร็จทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยด้านลบ คนในหมู่บ้านส่วนหนึ่งเป็นหนี้ในระบบ และมีหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงเกิน จึงเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเพิ่มทุนเดิมแต่ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น เพราะต้องนำเงินกำไรที่ได้ไปใช้หนี้หลายทาง

4. การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชน ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับประเทศ พบว่า กองทุนหมู่บ้านคมะไฟมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ หลายกลุ่ม ทำให้กลุ่มองค์กรต่างๆ มีการทำงานร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นำความรู้ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม ตลอดจนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรภายนอกชุมชน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่กองทุนหมู่บ้านคมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบประเด็นที่สำคัญจากข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำมาเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับ กฎระเบียบข้อบังคับของกองทุน การบริหารจัดการกองทุน และสมาชิกที่นำเงินกู้กองทุนไปพัฒนากิจกรรมการประกอบอาชีพ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านคมะไฟ พบว่า กองทุนหมู่บ้านคมะไฟได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แต่ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขเป็นกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เกี่ยวกับการจำกัดเวลาการชำระเงินคืนของสมาชิกผู้กู้ ซึ่งสมาชิกที่กู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพตามโครงการที่กำหนดในแบบคำขอกู้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจการเพียงหนึ่งปี บางโครงการดำเนินกิจกรรมยังไม่เห็นผลกำไร เงินที่ลงทุนไปก็ยังไม่ได้อคืน ต้องนำเงินที่กู้ไปชำระคืนกองทุนตามระยะเวลาที่กำหนด เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ควรพิจารณาแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้านในการกำหนดระยะเวลาดำเนินการและการชำระเงินคืนกองทุนให้เหมาะสมกับ โครงการที่สมาชิกขอกู้เงิน ไปประกอบอาชีพโดยไม่ผิดวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน พบว่า คณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี เนื่องจากว่าบัญชีที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดการจัดทำบัญชีไว้ 7 เล่มและซับซ้อนมาก ยากสำหรับความรู้ระดับชาวบ้าน หลายหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้และจัดอบรมการจัดทำบัญชีให้กับคณะกรรมการกองทุนฝ่ายற்றுญาติ แต่เป็นการจัดอบรมที่หลากหลายวิธีทำให้คณะกรรมการกองทุนเกิดการสับสน ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนจึงจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านเป็นแบบบัญชีเบื้องต้น ไปตามความเข้าใจของตนเอง โดยไม่ผิดต่อระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

การแก้ไขควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการอบรมให้ความรู้เพิ่มและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อกองทุนหมู่บ้านจะได้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมาชิกรนำเงินกองทุนไปพัฒนากิจกรรมการประกอบอาชีพ พบว่าจากการที่คณะกรรมการได้พิจารณาเงินกู้และปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ จำนวนเงินกองทุนไม่เพียงพอต่อการลงทุนในการดำเนินกิจการของสมาชิก เนื่องจากข้อจำกัดของระเบียบกองทุนในการปล่อยเงินกู้แบบโครงการได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อสมาชิกหนึ่งคนและไม่เกิน 50,000 บาทซึ่งต้องขอมติในที่ประชุมประชาคมที่มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม 100% ทำให้การพัฒนาอาชีพของสมาชิกเป็นไปได้ไม่เต็มที่และการประกอบอาชีพต่อเนื่องจากอาชีพเดิมเพิ่มรายได้ไม่มากนัก สมาชิกจึงไม่สามารถดำเนินกิจการเติบโตได้เร็วในระยะเวลาอันสั้น เช่น สมาชิกต้องการเลี้ยงโคเนื้อซึ่งมีมูลค่าตัวละ 30,000 บาท ถ้าหากสมาชิกต้องการกู้เงินกองทุนจำนวน 30,000 บาท คณะกรรมการกองทุนต้องนำโครงการขอกู้เข้าที่ประชุมใหญ่ ซึ่งเป็นการยากต่อการดำเนินการ ควรมีการแก้ไขระเบียบในการพิจารณาเงินกู้ ปล่อยเงินกู้ให้เหมาะสมกับโครงการที่ผู้ขอกู้ต้องนำไปดำเนินการในการประกอบอาชีพ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบเอกสารในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเอง การรับผิดชอบงานด้านเอกสารที่ต้องเสนอต่อคณะกรรมการระดับอำเภอทุกเดือน รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อโอนเงินกู้ให้สมาชิกที่ธนาคารออมสิน คณะกรรมการไม่มีค่าใช้จ่ายเพียงพอทำให้ไม่ต้องการรับผิดชอบต่อหน้าที่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรพิจารณางบประมาณให้เป็นเงินอุดหนุนเพื่อดำเนินงานก่อนแล้วจึงนำมาหักค่าใช้จ่ายจากรายได้ของเงินกองทุนหมู่บ้าน เมื่อมีผลกำไรเกิดขึ้นจึงนำเงินส่วนที่ยืมใช้คืนเงินอุดหนุนนั้น

5. คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บางท่านขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดประสบการณ์ในการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า คณะกรรมการไม่มีความมั่นใจในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเอง จึงทำให้คณะกรรมการกองทุนต้องการลาออกมากกว่าการถูกจับสลากออกเมื่อหมดวาระการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านในหนึ่งปีแรกของการเข้ามาบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน ควรแก้ไขโดยการให้ความรู้ในด้านการดำเนินงาน บริหารจัดการ และให้กำลังใจคณะกรรมการชุดเดิมอยู่ครบวาระ เพราะเป็นการดำเนินงานเพื่อส่วนรวม ซึ่งคณะกรรมการกองทุนถูกคัดเลือกมาจากมติในที่ประชุมประชาคมของสมาชิกทั้งหมด

6. การสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่จะต้องเข้ามาบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในวาระที่สอง เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำงาน จึงไม่กล้าที่จะเข้ามาบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกลัวว่าจะเกิดการบริหารผิดพลาดและทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร แนวทางแก้ไขควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ พัฒนาความรู้ และความเข้าใจ ให้แก่สมาชิกกองทุนในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยความมั่นใจและเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวม

7. สารนิพนธ์ที่ได้จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ควรจะให้ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผล และข้อมูลต่างๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน

บรรณานุกรม

- 2544 : คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- 2544 : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. และ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- กรมพัฒนาที่ดิน 2543 : แผนที่แสดงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช.กรุงเทพฯ.
- กลุ่มงานประสานแผนอุตสาหกรรม 2542 SMEs : พื้นฐานเศรษฐกิจไทย. เศรษฐกิจและสังคม. 36:57-64.
- กลุ่มวิชาการสำนักประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายวิจัยและวางแผนสินเชื่อ 2544 : หนี้สาธารณะในระดับที่เหมาะสม. เศรษฐกิจวิเคราะห์. 19(2).
- เฉลี่ยว บุรีภักดี และคณะ 2545 : ชุดวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. นนทบุรี : 157.
- เฉลี่ยว บุรีภักดี และคณะ 2545 : ชุดวารสารนิพนธ์ สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. นนทบุรี.
- คอน วิสขุนทด 2544-2545 : บทสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- ทีมข่าวเศรษฐกิจ (16 กรกฎาคม 2545) : รัฐปรับแผนแก้ความยากจนเน้นชุมชนเข้มแข็งบนลำแข้ง เปิดโอกาสอยู่ดีมีสุขถ้วนหน้า. บ้านเมือง : 8.
- บังอรรัตน์ วุฒทกมล และคณะ 2542 : เศรษฐกิจไอเอ็มเอฟกับการฟื้นฟู. เศรษฐกิจและสังคม. 16:27-42
- พิจิตร ชินนอก 2544-2545 : บทสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

พลเดช ปิ่นประทีป 2545 : เงินไม่สำคัญเท่ากับทุนทางสังคม ตัวอย่างดีๆ เกิดขึ้นในทุกจังหวัด.

ประชากรศึกษารกิจ.

พวงแก้ว ปรีชาชนพจน์ และคณะ, 2544 : สภาพแวดล้อมของไทย.เศรษฐกิจและสังคม.

มานพ พงศทัต 2545 บัตรเครดิต : วิธีป้องกันล้มละลายประชาชน "CHAPTER 17". กรุงเทพฯธุรกิจ.

อุพาพร 2545 : คำนิยมคนไทย แนววงเศรษฐกิจการเมืองและสังคม. รวมพลัง . 10.

วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล และคณะ, 2544 : ความยากจน.ปัญหาสำคัญยิ่งของการพัฒนา. เศรษฐกิจและสังคม. 36 : 37-42.

วรภรณ์ สามโกเศศ 2545 : คำนิยมสังคมไทยอาบั้นทอนสังคม. ระดมสมอง.

ริม พ่วงกลาง 2544-2545 : บทสัมภาษณ์ประธานกองทุน บ้านดงมะไฟ หมู่ที่ 8 ตำบลมะเกลือใหม่

อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สมทรง อัสวกุล 2537 : ความรู้พื้นฐานการวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา : 9.

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ 2545 : ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา สำนักมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย. นครราชสีมา .

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ 2545 : แผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล

มะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี